

Ali si bo našla izhod iz džungle militarizma v svetovni mir?

Ali Sovjetska unija res sili v vojno? Čemu in kdo to pripoveduje

Ameriški časnikar zanikuje, da vlada v Moskvi
izziva svet v nov krvavi konflikt. — Histerija za
vojno bila v Zed. državah umetno ustvarjena

Vsak razumen Američan ve, da Sovjetska unija ni pripravljena na novo vojno, a ve tudi, da si vlada v Moskvi prizadeva ohraniti prestidž svojih dežel, zato noče biti prepehavana sem in tja od zapadne velike trojice.

Kaj je stanje povojne Rusije? Ako poslušate razne ameriške "war mongere", in ne bi poznali resničnega položaja po svetu, bi bili uverjeni, da nam preti napad s severa (iz Sovjetske unije) vsako sekundo in da se lahko dogodi kakor se je na Pearl Harbor.

In da imamo tu ogromno kopo spijonov ter "komunistov", ki tvorijo v slučaju vojne z Rusijo tolikšno nevarnost, da jih je treba že sedaj pospraviti na varno. Zato imamo histerična kongresna zaaljševanja, kričanje na zborovanjih Ameriške legije in gangsterski boj proti Progressivni stranki.

A na drugi strani nam resni ljudje, ki so bili v Rusiji, pripovedujejo in dokazujejo, da nam od nje ne preti nikakoli nevarnost. Pač pa da je slednja v nevarnosti, ker če se vojna histerija v Zed. državah užje, imamo vse okrog Sovjetske unije baze, in pa baje "skladišča atomskih bomb". Torej v kakih petih dneh bi jo "pokončali". Toda v Sovjetski uniji bi radi delali, gradili kar jim je bilo porušenega in žele si mir. A anglosaški imperializem jim ne da mirno spati. In ne mirno delati. Tak je argument in odgovor na vojno histerijo v zapadnih deželah iz Moskve.

Walter Cronkite o položaju v USSR

V Sovjetski uniji ni vojne histerije. Tako ugotavlja Walter Cronkite, ki je bil v Rusiji dve leti kot poročevalec ameriške časniške agencije United Press. To poletje se je vrnil in razlaga v tisku in v radiu, kakšne so razmere v Rusiji. Pravi, da so mirne in se čudi, čemu se toliko gnjavimo z državo, ki nam ne more biti nevarna — saj sedaj ne v nobenem oziru.

Cronkitovo poročilo o stanju v Rusiji komentira tudi Irwing Pflaum, ki je eden glavnih komentatorjev v Marshall Fieldovem dnevniku "Chicago Sun-Times". Pflaum ni "sopotnik". Svoje nasprotstvo sovjetskemu sistemu nič ne skriva. A vendar priznava, da je mogla ameriška vlada izvesti načrte v svoji vnani politiki le s pomočjo spretno zasnovane propagande, ki je imela za cilj ustvariti vojno histerijo v naši deželi in se ji je to tudi v polni meri posrečilo.

Ki odobriše protisovjetsko politiko, Marshallov plan, podporo Grčiji, Turčiji in drugim za "vojno proti komunizmu vseposod po svetu".

Ko se je časnikar Walter Cronkite vrnil iz Rusije na svoj dom v Kansas Cityju, se je nemalo začudil, ko je videl, kako ga ljudje venomer vprašujejo, kdaj nam kant Rusija napasti in sploh čemu?

Ker je bilo teh vprašanj nanj preobilo, je odgovoril nanje v radiu. Izvajal je, da Sovjetska unija ni zmožna začeti kakšne agresivne vojne in se tudi ne pripravlja nanjo.

Proletne zveze jako slabe
Moskva in Leningrad sta dve največji sovjetski mesti — silno navezani drug na drugega. Toda ako je omenjeni časnikar v pravem v svojem radio-poročilu, nimata ne Moskva ne Leningrad obrambnih naprav proti napadam iz zraka. Pravi, da vidiš sedaj v enem kot drugem mestu veliko manj vojakov kakor pred par leti. Industrijo se preureja iz municijske v mirnodobno produkcijo.

Med Moskvo in Leningradom je ena cesta — pravi Walter Cronkite — dolga 600 milj, to da je tako razdrpana, da te vzame pot po nji z avtom tri dni. Ako je to res, potem čemu v Ameriki toliko strahu pred "nevarnostjo iz Moskve"?

Rusija — je izvajal omenjeni (Konec na 5. strani.)

NAPORI ZA ZANETITEV RAZKOLA V UNIJA V ITALIJI IN V FRANCIJI

Zveza strokovno organiziranih delavcev v Italiji ima šest milijonov članov. V njenem vodstvu so večina komunisti in Nennijevi socialisti. To orožje skuša reakcija v Italiji delavstvu iztrgati s snovanjem nove delavske strokovne zveze. Priprave zanjo so teku. Tudi ime so ji že dali: imenuje se "generalni krščanski sindikat".

V ozadju tega razkolniškega pokreta je de Gasperijska krščansko demokratska stranka, katoliška duhovščina in pa delodajalci. Kajti od razkola bi imeli oni največ koristi.

Ameriški časnikar Ernie Hill poroča iz Rima, da je to jesen pričakovati v Italiji velikih nemirav, ako se razkol v unijah dogodi kakor so si ga zasnovali prej omenjeni krogi. Kajti zavedno delavstvo je odločeno nakane reakcije preprečiti.

Šnovatelji razkola švede svojim pristalem dopovedujejo, naj se nič ne boje, kajti vlada je v katoliških rokah. In ona ima pod oblastjo orožništvo, vojaštvo, sodišča in ječe.

Namen zarotnikov je zanetiti razkol na zboru delavske konfederacije, ki se bo vršil ta mesec. Omenjeni časnikar pravi, da imajo na razpolago velika gmožna sredstva, kar še bolj potrjuje, da so v službi klerikalizma in kapitalizma. Nič ne bi bilo čudnega, ako je v teh nakanah prizadeta tudi ameriška diplomacija s svojimi dolarji.

To trdijo o zarotnikih tudi voditelji generalne delavske konfederacije. Pravijo, da so v službi katoliške cerkve, ameriških imperialistov in de Gasperijsve fašistične vlade.

Luigi Longo, ki ima v delavski konfederaciji velik vpliv: "Mi ne bomo te lutke (krščanskega sindikata), ki je udinjana zapadnemu imperializmu, nikdar priznali. Vatikan se zama trudi zanetiti razkol v naših vrstah. Z izdajaki pa bomo opravili kakor zaslužijo."

De Gasperi pričakuje nemirov, zato vrši med karabinerji in častniki že vse leto "skušnje lojalnosti" po vzgledu ameriške vlade, tako da bo čim bolj v službi potrebe sebi zvesto orožništvo in častniki.

Italijanska delavstva je mizerno plačano in življenjski standard je nizek. Izvojevalo si je precej koncesij, ker je enotno organizirano. To industrialce in veleposesnike boli. Naravno, da se veselo pretečeta razkola v zvezi delavskih unij in ga nete s pomočjo svojega časopisja, radia in prižnic.

Glavni argument razkolnikov je, da se italijansko delavstvo mora osvoboditi komunistov, katerim je mar samo Moskva in svoje vodilne pozicije v unijah izrabljajo v prid sov. vnani politiki namesto da bi služili članstvu unij. Verjetno je, da bodo s to taktiko dobili na svojo stran — v svoj "krščanski sindikat" — veliko delavcev in s tem bo solidarnost strokovno organiziranega italijanskega proletariata ubita.

Delavci pač ne zapopadejo, da so industrialci solidarni in proti delavstvu enotno nastopajo.

Kakor v Italiji delujejo močne struje za razkolniška gibanja med delavstvom tudi v Franciji. In kakor v Italiji je tudi v Franciji argument, da je treba francoski proletarijat osvoboditi moskovske nadvlade.

Upamo, da je Luigi Longo v svojem prerokovanju v pravem — namreč da se cerkvi, ameriški ambasadi in italijanskim kapitalistom ne bo nikdar posrečilo razrušiti delavsko solidarnost.

Nepredvidna stavkovna taktika unij skih vodij dovedla v težke poraze

Lani in letos je bilo izgubljenih že mnogo stavk — veliko po nepredvidnosti unijskih vodij, ki se založile z oklicom v stavko ne da bi si predstavili — kaj pa, če bo trajala tedne in mesece?

Naj se unije v avtni industriji še tako hvalijo, pridobile so si nekaj poviška mezde — večina brez stavk, a ne toliko kot so istočasno znašala zvišanja cen življenjskih potrebščin. Stavke pa, kolikor jih je bilo, pa so prinesle velike gmožne izgube ne samo članstvu na plačah temveč tudi unijskim blagajnam.

Ena izmed neuspešnih stavk unije avtnih delavcev je bila zaključena po kakih par tednih brezdelja dne 2. septembra. Vrčila se je v tovarnah International Harvester Co. Družba je še pred stavko pristala v zvišanju mezd po 11c na uro, a ob enem zahtevala, da kar se drugih zahtev tiče, se jih naj uvršča in se pogajanja o njih vrše za vsako tovarno posebej. Kajti prizadete so bile delavnice v raznih krajih dežele. Unija pa je vtrajala, da mora biti pogodba enotna za vse.

Končno je stavko preklicala in trust poljedelskih strojev se sedaj baha, da je bitko proti uniji avtnih delavcev (CIO) dobil, delavci pa da so nekaj milijonov dolarjev na škodi, ker so morali biti doma namesto na štihu. Ni pa (trust) povedal, koliko je vsled stavke on na izgubi. A če bi ga vprašali, bi rekel, da nič, češ, bomo pa sedaj po stavki toliko bolj hiteli! In res bo trust svojih profitov prav tako deležen tudi ako bi stavka trajala tri mesece namesto le dva tedna, oziroma nekaj več.

Enaka katastrofalna je ista stavka delavcev v mesni industriji, ena v West Allisu v Wisconsinu in nekatere pa so bile popolnoma ubite in namesto prejšnjih unijskih so nastale "odprte" delavnice.

Dne 31. avgusta se je pričela v Pressmen's Home, Tenn., konvencija unije International Printing Pressmen (AFL). Na nji je predsednik te unije Geo. L. Berry ostro prijel sordno unijo stavcev, ki pripada isti zvezi. Ako je verjeti agenciji AP, je Berry dejal, da je unija stavcev s svojimi stavkami uničila 48 dnevnikov (izven Chicaga) in tudi v Chicagu ima v svoji dolgotrajni stavki, ki traja že od lanskega novembra, jako slab položaj. Uničila je (z nepremišljeno stavko) službe svojih članov in ob enem izpraznila svojo blagajno, je dejal Berry (viri poročila, kot že omenjeno, je AP). Dejaj je, da je skakanje v nepremišljene stavke "blaznost" in da so koncem konca vsled tega le stavkarji ter njihove družine na izgubi. Tisti člani, ki so se zaposleni, pa so (Konec na 5. strani.)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Andrei A. Zhdanov je bil pokopan dne 2. sept. z velikimi svečanostmi. Nosičla njegove rake sta bila tudi Molotov in Stalin. In Molotov je imel nagrobni govor. Oddana je bila v zadnji pozdrav salva kremlinskih topov in žara pepela pokojnega Zhdanova je bila položena v kremlski trdnjavski zid.

V Beogradu so čitali vest, da je Zhdanov naglo preminul (bil je šele 52 let star) z velikim zanimanjem. Kajti bil je Zhdanov, ki je kominformi predložil izjavo proti Titu, Kardelju, Rankoviću in drugim njihovim tovarišem, "ker so krenili z marksistične-leninistične linije". Napravila je v prizadetih deželah in po svetu v splošnem veliko šuma in marsikdo je čakal, da bo Tito odletel, posebno ko je kak teden pozneje prišel Andrei Višinski v Beograd. Toda Višinski to pot ni prišel kot prosekutor, kakor je bil v obravnava proti Zinovjevu, Rakduki itd., pač pa se boril proti zapadnim silam, ki so hotele imeti besedo in važna mesta v vprašanju kontrole nad plovo po Donavi. In seveda, Višinski je zmagal, kakor na proslulih obravnava v Moskvi, v katerih je bilo obsojenih v smrt število starih boljševikov.

Vjačeslav Molotov je v nagrobnem govoru Zhdanova slavil za velikega revolucionarja, ki je za razvoj Sovjetske unije ogromno storil. Zhdanov je bil tajnik komunistične stranke. V tej službi je postal naslednik prejšnjega tajnika — ki je bil Stalin, in prerokovali so, da bo nasledil Stalina tudi v njegovi sedanjih najvišji službi, ki jo more dati USSR. Pa ga je smrt prehitela. Zhdanov je bil tudi član politbiroja, ki je vrhovno telo za določanje sovjetske notranje in vnane politike, po kateri se morajo potem ravnati tudi vse

druge komunistične stranke po svetu. Zhdanov je smatral, da Tito s svojim štabom na take namige ni več zadosti porajtal in zato je nastal "ogrev" v strehi". Pa menda ne bo hudega, posebno zato ne, ker je ta Titov nasprotnik preminul in bodo v Moskvi njegov napad na jugoslovansko komunistično stranko lahko popravili. Seveda, ako se jim bo zdelo potrebno. Na zunaj se zdi, da bi bilo ne le potrebno temveč tudi koristno za vse dežele, ki spadajo v kominform.

Edvard Kardelj je bil v kominformu na pobudo Zhdanova določen za vpokojitev, s Titom in Rankovićem vred. Pa se je Tito — še predno je Zhdanov umrl — osmelil in povikal Kardelja za ministra vnanih zadev, kar je osumnilo posebno Ano Pauker, ki ima enak portfelj v romunski vladi, in čehoslovaškega premierja Klementa Gottwalda. In nedvomno je to osumnilo tudi načelnika bolgarske vlade Georgi Dimitrova ter albanske vlado. Kajti novi minister vnanih zadev Edvard Kardelj bo imel s temi svojimi nasprotniki veliko opraviti — sedaj ne več kot obtoženi krivovnik temveč kot zastopnik vlade, ki se smatra za najvažnejšo in za najjačjo na Balkanu. In če jim je za vzajemnost namesto za kaprice in užaljena samoljubja, bodo Zhdanovo za tožbo sedaj lahko pozabili in si spet izmenjavali obiske in častili drug drugega ter prirejali parade in obele. To je veliko bolje, ker narod bi rad delal v miru, ne v napetosti, kdaj se dogodi to ali ono in bi zopet grmelo iz topov.

Markos Vafiades ima s svojimi mladi gerilci v grških gorah in prelazih sedaj posla ne samo z grškimi četami, oboroženimi z ameriškim proviantom, ampak tudi (Konec na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

Z delavskim praznikom dne 6. septembra je sezona izletov in piknikov minila in enake je konec poletne sezone. Naše društveno življenje bo sedaj največ v dvoranah. Naši zastopniki pa bodo zaposleni z nabiranjem oglasov v Družinski koledar in sotrudniki pa z dokončevanjem spisov v to knjigo. Moramo se skupno potruditi, da jo dovršimo najpozneje do konca novembra.

Pri vsem tem pa ne smemo prezreti Proletarca. Preskrbimo, da bodo naročniki naročnino točno obnavljali. Marsikje zastopnikov sploh nimamo in v takih krajih je potrebno, da naročniki sami izvrše svojo dolžnost.

Draginja nas tare da kaj, zato je potrebno, da ne prezremo nobene priložnosti za zbiranje prispevkov v tiskovni sklad Proletarca. Le ako se bomo v tem oziru vsi dovolj potrudili, nam bo mogoče ohraniti list.

Mnogi naši člani in somišljeniki po deželah so zaposleni tudi v kampanji za kandidate progresivne stranke. V Chicagu sta v tem oziru izredno delavna tajnik kluba št. 1 JSZ Louis Zorko in Frank Japich in več ali manj nekateri drugi. Zorko je nabral visoko vsoto tudi v kampanjski sklad progresivne stranke.

V Illinoisu ima to novo delavsko politično gibanje velike težave, kar reakcija nikakor ne pusti, da bi progresivna stranka prišla na glasovnico. Merodajni oblastniki (demokrati in republikanci) v Springfieldu so soglasno izrekli, da v enajst okrajih (counties) progresivna stranka ni dobila dovolj legalnih podpisov, torej nima pravice do rubrike na glasovnici. Progresivna stranka je prepričana, da jo nečajo na tiket zato, ker se je boje, in radi tega se love za "tehnikalijske". Stranka se je sedaj obrnila za pravico na sodišče.

Ameriški "politični" govore o demokraciji ob vsaki priložnosti in vpijejo, da v komunističnih deželah ni demokracije, ker opozicija ni dovoljena.

Mar je v Illinoisu dovoljena? Demo-republikanci so ena stranka in med sabo se lasajo le za službe, program pa imata obe en in isti. Progresivna stranka pa bi tvorila močno, efektivno opozicijo. In vsled tega so demo-republikanski borci za "demokracijo" vzeli tej opoziciji pravico do izraza in do glasovnice.

Odbor CIO v politiki tam kot odbor AFL

Eksekutiva unij CIO je po dolgem debatiranju dne 31. avgusta odobrila za svojega predsedniškega kandidata Trumana in Barkleyja za podpredsednika s petinidesetimi proti dvajsetimi glasovi.

Omenjenih 12 članov odbora je dokazovalo, da je Truman orodje stranke, ki je prav tako kriva Taftovega - Hartleyjevega protinijškega zakona, torej čemu mu pomagati in s tem njegovi stranki. Argumentirali so, da edino progresivna stranka je resnično v boju za odpravo omenjene postavbe, a kar obljublja sedaj v svoji platformi demokratske stranke in Truman se posebej, je le slepilo. Sipanje volilcem-peska v oči.

Pa ni pomagalo. Dasi si je volilna mašina odbora CIO pred konvencijo demokratske stranke to poletje zelo prizadevala nadomestiti Trumana s kom drugim, in četudi je demokratskim političnim veljakom zagotavljala, da ako bo Truman zno-

vo nominiran, ne bo izvoljen, ker je v očeh volilcev postal nezanesljiv in je smatran za lutko, vzlic temu ni konvenciji demokratske stranke kazalo drugega kot znova njega postaviti "na tiket". Eisenhower je odklonil, istotako član vrhovnega sodišča Douglas in politični odbor unij CIO je bitko izgubil. Pa namesto da bi to dejstvo priznal, je storil enako napako kakor pred štirimi leti.

Takrat je bil politični odbor CIO, pod vodstvom Sidneyja Hillmana ter Filipa Murrayja, za ponovno nominiranje Henryja Wallacea na podpredsedniško mesto, in seveda za Roosevelta, ki naj bi kandidatura za službo predsednika te republike znova sprejel, kar je radevolje storil.

Tudi Wallace bi bil rad kandidiral na svoje prejšnje mesto — torej za podpredsednika Zed. držav.

Odbor CIO za politično akcijo

je v prid Wallacea takrat veliko deloval. Urgiral je pokojnega Roosevelta in pa bosse mašin demokratske stranke, da naj Wallacea ne izbirajo, kajti ako to store, jim bo (unijskim voditeljem) za demokratski "tiket" težko agitirati. Namreč ljudem, ki so bili v vodstvu odbora CIO za politično akcijo.

Politični bossi so računali, da bodo delavci glasovali za Roosevelta neglede kdo bo kandidat za podpredsednika. Wallacea so se ball — češ, kaj pa potem, ako se Rooseveltu kaj zgodi, in izbrali so si senatorja Trumana.

Hillman in Murray sta uvidela, da je bilo vse njuno prizadevanje zaman, dasi sta v prid kampanje za Wallacea veliko potrošila. Odbor CIO za politično akcijo je tedaj razpogal z močno nabasano blagajno. Ker je konvencija demokratske stranke ukrenila po svoje, ne oziraje se na Hillmana, Murrayja, Krzyckega in na druge tako-

zvane unijske voditelje, je odbor politične akcije CIO potem tisti denar potrošil v agitaciji za ponovno izvolitev Roosevelta in si s tem nakopal Harryja Trumana za predsednika. In dasi so ga že v juliju letos oglašali za nezmožnega, za dorezneža in mu predbečevali še vse sorte druge hibe in grehe, je sedaj kar na enkrat spet "edini kandidat, ki je vreden podpore unijskih delavcev."

Odbor CIO sicer ne kontrolira glasov članstva svojih unij, a misli da jih. In deloma bo s svojo kampanjo uspel v priloge stari politiki ameriških unij, ki je sedaj v CIO prav tako kakor v AFL.

Po volitvah pa bodo spet tarjali proti reakcionarnemu kongresu, proti Trumanovi ali pa Deweyjevi hladnosti ali kar že. Za progresivno stranko pa ni so in niso, razen dvajset članov eksekutive CIO, in pa milijonov delavcev v unijah CIO in AFL.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVŠKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Družba, Chicago, Ill.

GLASLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1908.

Editor: Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

"Demokrati za demokratično akcijo"

V razkožu z Wallaceom pred dobrim letom so tisti člani prejšnje organizacije progresivcev, ki mu nasprotujejo, ustanovili novo zvezo, ki jo imenujejo "Americans for Democratic Action". Načelniku ji Leon B. Henderson, ki je bil pod Rooseveltom glavni OPA (urad za kontroliranje cen). V odboru demokratov za demokratično akcijo je tudi Mrs. Roosevelt in en njen sin je jako aktiven v nji.

Leon B. Henderson je časnikiarjem podal razne izjave ter poročilo o konferenci svojega odbora demokratov za demokratično akcijo, v katerem izjavlja, da je Wallaceovo progresivno gibanje neodgovorna, napredku nevarna stranka, in nevarna tudi demokratičnim načelom. Zato Wallacea in Taylorja Hendersonov odbor ADA odločno odklanja.

Toda za koga so ti demokrati? Za Trumana—njegovo kandidaturu za predsednika so odobrili soglasno in ga bodo v volilnem boju podpirali z vsemi svojimi močmi!

Ti isti demokrati so se pred konvencijo demokratske stranke na vso moč prizadevali, da bi nominirala generala Eisenhowera, ali pa kakega drugega liberalca in Trumana pa zavrgla. In sedaj ADA nimajo kam iti kot pod Trumanovo marelo. Za Deweyja ne morejo biti, Wallaceu nasprotujejo in agitirajo proti njemu, za Normana Thomasa pa tudi niso.

Wisconsinaki list "The Progressive" je v tem oziru bolj pošten. Tudi on napada novo progresivno stranko in Wallacea, a ob enem pravi, da ne Truman ne Dewey nista vredna glasov liberalnih volilcev. Zato je omenjeni list indorsiral Normana Thomasa.

L. B. Henderson je s svojo izjavo in z izjavo odbora ADA le znova pokazal skrahiranje bivših newdealovcev. Kaj ti pomaga lepo ime ADA, ako pa agitira za stranko, ki je po svoji večini konservativna in v južnih državah pa še skrajno reakcijska po vrhu?

Progresivci v novi stranki imajo saj zavest, da so proti obema starima strankama, ker sta obe enaki — pravzaprav eno — in ob enem imajo program, za katerega je vredno iti v kampanjo.

Konferenca intelektualcev v Varšavi bila fiasco — kakor Fordova ladja

V najhujši vročini, meseca avgusta to leto, so se na pobudo iniciative poljskih in raznih drugih intelektualcev zbrali v Varšavi razumniki iz vseh krajev sveta, da državnikom pokažejo kako ustvariti trajen mir za vse človeštvo in s tem preprečiti ne samo tretjo svetovno vojno temveč tudi znižati stroške za oboroževanje, ki segajo v milijarde. Ali bolje — ako jih izračunamo skupno za vse dežele, ki se pripravljajo "v mir" z oboroževanjem, v stoletne milijarde.

Res — odziv je bil dober. Intelektualci so prišli skupaj. Pa je začel eden ali drugi razlagati, kdo je kriv sedanje vojne historije. Kdo goni v militarizem, kdo kuje naklepe za nove invazije.

In tako, se je ta konferenca pričela kakor proslulo romanje mirovni apostolov Henryja Forda v prvi svetovni vojni, Henry, sedaj že med pokojniki, je bil pacifist, razen v industrialnih sporih s svojimi delavci. Toda tudi v tem je bil bolj liberalen kot v onih dneh marksističnega delodajalca, ki je unijo "rad" priznal, v nadi, da bo njeno vodstvo plesalo po zvokih njegovega zvižganja.

Henry Ford I. je hotel prvo svetovno vojno ustaviti in je tvegal v ta namen težke denarce. On ni bil vsled tega prav nič na izgubi, ker je toliko marj davka plačal. Toda mirovni apostoli na njegovi ladji so pokazali, da niso mirovniki, ne pomirjevalci temveč da zastopajo to ali ono teorijo, ali da so naklonjeni tej ali oni deželi.

Pa so se na ladji stegli med sabo čim je odšla z ameriškega obrežja, seveda ne s pestmi, dasi so nekateri močni moški svojim protivnikom pretili z njimi. Zenske — vse slovite pacifistke — so jih pomirile. Namreč le toliko, da ni prišlo do batin. Nato so se vrnili v Ameriko ne da bi dospeli v Evropi do kakega bojišča ali v pomirjenje.

Henry Ford je izprevidel, da je svoj milijon ali morda še več v svojem prizadevanju za sklenitev miru s kajserjevo Nemčijo vrgeč proč, a kot že rečeno, se to njegovemu bogastvu ni prav nič poznalo.

Vržen pa je bil madež na takozvane pacifiste, ki mislije, da se more mir doseči s pridigami, z nalaganjem pokor in potem pa da se napadeni narod kar tako umirijo in rečejo — napadalec nam niso ničesar storil. Mi smo za mir — pa če tudi pod pogoji napadalec!

Ko se je Fordova ladja razlutenih pacifistov vrnila nazaj v Zed. države, je bilo veliko norčevanja iz tega.

Med tem so gorele vasi, bila so rušena mesta in umirali go stotisoči in milijoni v blazni tekmici, kdo naj vlada nad svetom.

Intelektualci, ki so se zbrali letošnjega avgusta v Varšavi, se niso iz bojev na Fordovi mirovni misli nič naučili.

Čim so začeli z zborovanjem — že so došli drug drugega krivim priprav z tretje svetovno klanje.

Sloviti sovjetski pisatelj in žurnalist Ilfje Ehrenburg je udaril po Wall Streetu. Ameriški intelektualci so vračali, francoski miriki, angleški so se smiali in tako naprej.

Poljski intelektualci so v varšavi delali tej konfuzni napač in je v ta namen tudi omovali. Dali so ji celo enkraten program — ali recimo dnevni red. Pa ni nič zalego.

Kajti intelektualci niso krmarji te dobe, kakor niso bili v preteklosti. Med njimi so rebeli, kakor so bili v Rusiji proti carjem, v Italiji proti papežem, ali v Franciji. Toda med intelektualci so

V TEJ DEŽELI JE MNOGO ZAKONOV, ki imajo namen ščititi otroke pred izkoriščanjem delodajalcev. Toda vzlic njim je v raznih obratih, trgovinah itd. uposlenih stotisoče otrok, namesto da bi bili v šolah.

Večja potreba po olju

Zed. države so največji proizvajalci in razvijalci industrije, a hkrati tudi poglavitni porabniki petroleja in njegovih izdelkov. Od 2.800.000.000 sodov surovega olja, ki ga proizvajajo vse dežele na svetu, ga dobiva Amerika sama iz svojih vrelcev 2.000.000.000 sodov ali 84 milijard galon olja. Za pogonsko silo v tovarnah, na železnih, v avtomobilih in strojih vsake sorte, motornih čolnih in ladjah ter za gretje stanovanj in domov se porabi v Ameriki letno okrog 2.150.000.000 sodov. Torej nam domačega olja letno primanjkuje za 150.000.000 sodov. Ta primanjkljaj dobimo v uvozu iz Mehike in iz drugih Centralnih in Južnih ameriških dežel. Dodatno dobimo od tam 50 do 80 milijonov sodov olja, da nadomestimo naš izvoz olja v evropske in druge dežele. Potrebe teh dežel naraščajo, kakor narašča potreba po večjih količinah olja doma. Vlada in privatna industrija si prizadevata izboljšati to situacijo.

Ni dolgo tega, ko je bil v niži zbornici stavljen predlog za poleg revolucionarjev in za pomirjevalcev, ki hočejo srednjo pot, tudi reakcionarji, ki služijo prošlosti in s tem starim privilegijem.

Varšava je intelektualcem, ki so prišli na njeno povabilo graditi nov, resničen svetovni mir, dobro postregla. S tem je imela stroške. In ko so se intelektualci in "intelektualci" razdružili, so tudi še tako veliki optimisti uvideli, da imajo usodo sveta v rokah še vedno politiki, oziroma državniki, ki so prav iste dni zborovali tajno v Moskvi, drugi v Londonu, tretji v Washingtonu, francoske politike pa je v onih pasjih dneh spet zalotila ministrska kriza.

Proces v mir ni lahak.

Kajti kadar govorimo o miru, se gre za mejo. Za olje, za rude itd. Kaj bo tvoje, kaj moje? Kdo bo imel kontrolo nad Nemčijo, ali saj kar se Rusije tiče, nad Berlinom?

Kaj bo iz Italije in Francije?

Ali ima Sovjetska unija v svojih tajnih načrtih res namen podvzeti vsa drastična sredstva, da se polasti nadvlade nad svetom?

Kaj pa, če so v Moskvi v pravih, kjer trdit, da je ameriški kapitalizem tako opit od imperialističnih ambicij, da le po njegovi krivdi ni mogoče tisto sožitje med deželami, ki bi rane minule vojne najhujše zacelilo?

Ako pomislimo na polne državnikov, se jim saj ne čudimo. Navajeni smo jih.

Ampak kadar ga znova polomi, vzlic skušnj — takozvana elita svetovnega razumnosti, to pa je čudno!

Res, sprejela je po medsebojnem kreganju nekaj izjav, ki naj bi pričale, da so za odpravo bakteriološke vojne, za prepoved strupenih plinov v vojni in pa da se naj prepove atomske bombe.

S tem je nekoliko doseženega, ako v taka priporočila tudi velike pristojne, ne samo "intelektualci".

Toda čemu ne raje vojne prepovedati?

Vse kar je treba v ta namen, je odpraviti militarizem, imperializem in pa svetovni kapitalizem ter vse to nadomestiti s svetovno socialistično ekonomijo. Saj je celo pokojni Wendell Willkie verjel v "en svet", pa Roosevelt itd. Le "intelektualci", "liberalci", "militaristi" in "imperialisti" se ne morejo rediti zanj.

Vzrok tem nesoglasjam?

Da, to je vprašanje! Vzrok so vsi tisti, ki verujejo v osvajanje za privatni dobiček, v izkoriščanje množic v prid posedujočim, v nacionalistične težnje in sploh vsi, ki se ne morejo sprijazniti s resnico, da je svet eden in zato bi na njemu le vzajemno lahko živeli, namesto hiral po socialistični krivici, bili ubijani v vojnah, gladovali v gospodarskih krizah in potem se spet spustili v "buzno življenje" s kakšno novo vojno.

Krivda vsemu narodu po svetu je stari "red". In radi njegovega borbo med starim in novim, kar pomeni, da se stari razredni boj nadaljuje. In v njemu razred starih privilegijev izgublja. Zato tudi tolikšna napetost, kajti vedel bi se rad negele s kabinimi sredstvi.

Se vedno so namreč neizčrpne in tudi neraziskane velikanske rezerve olja na Sredozemlju. Nizozemska Vzhodna Indija bo kmalu imela svoja oljna polja v polnem obratu za pridobivanje petroleja. Pridobivanje petroleja se veča tudi v Centralni in Južni Ameriki. Verjetno je tudi, da bo postala dolina reke Amazon bogat vir olja.

Primeren razvoj vseh teh in drugih možnosti pridobivanja petroleja bo pripomogel k boljši in bolj uravnovaseni produkciji olja, je dejal Mr. Krug, ki je naglasil, da se po vsem svetu tako večja potreba po olju, da bo leta 1951 potrebovali 10.000.000 sodov olja dnevno za kritje vseh potreb. Od zapadne poloble pa ni pričakovati, da bo mogla posebej dolgo producirati 80% svetovnega olja.

Precej napredka, je dejal Mr. Krug je opaziti na polju raziskovanja v oljni industriji. Boljši način čiščenja in varčna ter praktična uporaba olja po konsumentu prihrani velike količine petroleja, zaznamovan pa je tudi že lep napredek v izdelovanju sintetičnega olja. — Nova oljna ležišča kažejo trenutno največ na Jugu in v predelju ob Mehikanskem zalivu. Nekateri vrelci so bili odkriti šele, ko so iskanci olja zavrtli do 8000 čevljev globoko v zemljo. Seveda bo treba najti tudi dobro transportacijo za prevoz olja iz novonajdenih ležišč preden se bo lahko reklo, da je situacija oljne primanjkljaja rešena. Prihodnje zimo bo nemara še trda predla oljem, ki rabijo petrolejsko kurjavo, ali naslednjo zimo pa bo položaj že gotovo prav znatno izboljšen.

Edward Kardelj in vprašanje kmečkih posestev

Eden izmed onih, ki ga je kominform obsojil za krivoverneža, namreč za človeka, ki se je izneveril naukom marksizma in leninizma, in s tem seveda tudi naukom Stalina, je Edward Kardelj. Očital mu je, da je zabel na nacionalistična pota in pa da je skupno s Titom zagrešil v podpiranju zemljiškega vprašanja privatnemu lastništvu v korist. In iz privatnega posedovanja zemlje se lahko kapitalizem (v Jugoslaviji) znova pojavi.

Ne Tito, ne Kardelj, ne drugi kritizirani voditelji jugoslovanske komunistične stranke niso odstopili, niti se ne izpovali, da se čutijo krivim, pač pa rekli, da jih je kominform po krivem obdolžil, s predodloki ali iz hake ljubosumnosti, in da bo šla Titova vlada naprej po svojih začetnih poteh. A ob enem je izjavila, da ostanejo njene vezi s Sovjetsko unijo neomajane.

Kaj prav za prav je jugoslovanskega agrarnega vprašanja? Socialistična zemlja na primer v naši Severni Dakoti ali v Kansasu bi bila povsem enostavna stvar, kajti skoro vsa država je "kakor ena sama njiva".

Toda v Sloveniji, v Bosni in Hercegovini, v Dalmaciji, Črni

Demokraciji v USA se godi kakor se je nemški pod Hindenburgom

V North Carolini si veliko revnih družin daje sploh privoščiti ne more. Toda na Wallacea in na njegovo spremstvo pa jih je bilo zmetanih cele zaboje.

Skoro vse shode so mu ali pokvarili, ali pa mu jih sploh onemogočili. Metali so jajca, paradižnike in sladoled vanj in na njegovo spremstvo ne samo v N. C. ampak tudi drugod po jugu.

Da-li je to kampanja v torijskih "demokratskih" državah progresivna stranka pravilno zasnovala, o tem tu ne bomo razpravljali. Dejstvo je, da mu člani stranke, ki ga je pred osmimi leti izvolila za podpredsednika Zed. držav, niso pustili niti govoriti, pač pa mu grenili dneve kolikor največ so mogli.

Jajca so mu lučali v lase, v hrbet in sploh kamor so ga mogli zadeti. Pa je ob neki priliki dejal, da mu ni radi tega — a vendar, mar ne bi bilo pametnejše dati jajca, paradižnike in sladoled raje tistim družinam na jugu, ki si vsled draginje in preniknih plač teh dobrin ne morejo privoščiti?

Takoj so mu hiteči uredniki monopolnega tiska odgovarjali — da kdo pa je učil v času depresije, ko ga je Roosevelt imenoval za tajnika agrarnega oddelka, več živil kakor baš on! In tako se dajejo in lomijo drug po drugem.

Wallace, kot bivši član demokratske stranke, je sedaj uvidel, da so demokrati na jugu za "demokracijo" le ako zanje agitiraš. In za vse njihove predodloke. Čim si proti, ti zakriče, "vrni se v Moskvo", ali, "na viliče s tabo", ali "v zapor ga pošlemo". Itd.

Neki sodnik v mestu Greensboro, N. C., je obsodil na malenkostne globe tri prenosne metalce jajc v Wallacea in v njegovo spremstvo. A v obdobju je ob enem dejal: "Sem proti njemu bolj kakor ste vi. Sto in stoletno sem zoper njegov pokret. A ne morem pomagati — kar ste storili, ni bilo pametno..." In so fapje odšli — nihče izmed njih starejši kot 24 let — počasi, čeprav "kaznovani".

V mestu Charlotte, N. C., se je povzpil pred govorniški oder, na katerem je stal Wallace, mlad moški s svojim osem let starim sinom na hrbtu. Podajal je dečku jajca in mu vpil na uho: "Vrzi, vrzi močno v tega bogataja in komunista!" In dečko kajpada je navdušen metal, beljak in rumenjaki pa se razlivali napadenim po srajkah, hrbtih, laseh in temu ali onemu tudi po obrazu.

Wallace je ob tej priliki položil roko na ramo nekemu postaršemu človeku in mu zagodrnjal: "Ali sem v Zed. državah, ali nistem?"

Mož ga je sovražno pogledal in odvrnil: "Vzemi tvojo proketo roko hitro proč!" In se naglo odstranil, kot da se boji okuženja.

Skoro na nobenem shodu na jugu ni Wallace mogel govoriti tako, da bi ga ljudje razumeli — po krivdi zagarjev seveda, ki so venomer vpili: "Vrni se v Rusijo! Linčajmo ga! Cemu ne greš tja kamor spadaš! Sram te bodi, izdajalec! Pojdi k prešičkom, ki si jih dal poklati, dočim smo mi stradali!"

In seveda, nekateri mediklici so rabili tudi take besede, ki se jih po postnih zakonih ne sme ponatisniti, ker to bi bilo nečestno, pohujljivo itd.

No, pa vendar — južnjaki niso krivi, kajti policijski glavar John M. Gold v Winston-Salemu, N. C., je dejal, da si je te komedije Wallace v naprej aranziral, zato da bo imel "publicitet" v severnih državah... Potem takem so metali jajca in gnile paradižnike vanj njegovi lastni ljudje... Tako drzno laž si upa izmisliti le najbolj zagrižen sovražnik napredka. In takih zagriženecv je na jugu veliko več kot pa razsodnih in pravičnih ljudi.

Kaj neki bi rekel Abraham Lincoln, ako se bi mogel izkopati izpod svojega nagrobnega spomenika v Springfieldu in uvidel, da je bila civilna vojna za ideale, ki jih je tako ognjevitno zagovarjal, zaman!

Jug seveda ni edin teritorij, v katerem so demokrati samo pod strankino označbo demokrati.

Tudi v civiliziranem Illinoisu so progresivni stranki rekli, da njeni kandidati ne bodo na glasovnici. In ta izrek so sprejeli soglasno člani demokratske in republikanske stranke, ki tvorijo volilni odev v vladi illinoiske države.

Nad Rusijo se jeze, ker ne dopušča "opozicije"! Toda čim nastane v Zed. državah kako opozicijsko gibanje, pa ga zaduše — in to spretneje kot pa bi to bilo mogoče v Sovjetski uniji, v Titovi Jugoslaviji ali kjerkoli. Kajti tu imamo kongresni odev, ki te pozove na inkvizicijo, imamo justični department, FBI, časopisje, radio — in kar vsi na enkrat lahko udarijo po tebi. In konec je tvoje kariere, ako si šibek... In tudi ako nisi.

gori itd., pa so njihove raztresene, in marsikje daleč druge od druge.

Edward Kardelj je leta 1947 na važnem shodu slovenskih kmetov dejal med drugim:

"...Zato ni nikoli dovolj poučeno, da mora biti razvoj kmetstva odvisen od kmetov samih, njihove volje, njihove razumevanosti, kajti samo tedaj jih ne bo mogel nihče omajati, samo tedaj bodo popolnoma prepričani o lastni volji in podlosti klevet... Samo na ta način se bo kmet na svoji lastni kmetiji do kraja prepričal, da mu ljudska oblast ne samo ne smi in dolžni boljša biti, kakor — semje in ne radi doma, temveč da mu ravno ustvarja pogoje, da bo končno postal človek na svoji kmetiji in dolžni boljša biti, kakor so bili sanj v preteklosti."

Iz tega odlomka sledi, da jim je zagotovil zemljo, ki je bila njihova od roda do roda, toda da pa je potrebno njihovo gospodarstvo preurediti na družni podlagi, ker to bi zvišalo prideleke, in s tem skupno moč kmetov ter izboljšalo življenjski standard vsakega ljudstva.

Družinsko kmetijstvo v slovenskih krajih je najboljši izhod. Saj se združništvo bolj in bolj poslužujejo tudi ameriški farmarji, ki so konservativni kolikor morejo biti. Toda le v politiki.

Avne neugode v Chicago V prvih sedmih mesecih tega leta je bilo v Chicago ubitih v avtnih neugodah 282 oseb, ali 24 več kakor lani v isti dobi.

Tole mi ne gre v glavo?

Nu mnogi delavski praznik (Labor Day) 6. septembra so predstavniki delavskih uni v velikih večini povečevali predsednika Trumana za "delavskega prijatelja" in napadali Wallacea. Vendar pa — čemu ne razumeje, da je Taftov-Hartleyjev zakon bil uveljavljen predvsem po zaslugi Trumanove demokratske stranke, ne samo republikanske, to mi nikakor ne gre v glavo!

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

Pokojnina pometača Jožine

(Nadaljevanje.)

— Niti dinarja nima, — sem se začel vznemirjati.

— He! Vi ne poznate naših ljudi. Kdo ve, kaj se vse skriva v teh njegovih cunjah? Tudi Lojzo in Ivo sta zavohala nekaj v njih, pa sta se — vidite — prva znašla tukaj.

Oba kmata sta se na to oglašila. Prišlo bi do vpitja in prepira, če jih ne bi bil župnik pomiril. Vnuč je hotel starca kar takoj vzeti s seboj.

— Tema je, dežuje, hladno je, — je dejal župnik, — Verbok pa ni tako blizu. Če ga bo Ivo ne vzame čez noč, bo Jožina ostal z gospodom do jutri pri meni.

— Ne! Pod nobenim pogojem. Voz imam s seboj. Njegov vnuč sem, s tistimi v Zagrebu se pa že pogajam. Pojdiva, stric! In ni bilo drugega izhoda: konec koncev sva morala privoliti, da popelje starca s seboj.

Drugi dan je bilo jasno, prijetno vreme, dasi malo hladnejše.

Z župnikom sva odšla ob sončnem vzhodu proti Verboku, da pogledava, kam je vnuč potisnil strica, da si še kar koli ogledava in da se pogovorimo, kaj bi bilo treba še ukreniti v pometačev blagor.

Ko sva prišla tja, sva se takoj prepračala, da je vnuč strica nalagal. Čespelj ni bilo skoraj nič; sadovnjak, vrt in dvorišče so bili založeni z drvmi in stavbinskim lesom, s katerim je Kruljo trgoval; o čebelah ni bilo sledu. Lesena bajta, hlev in stara, novo dograjena velika hiša. Blato in umazanija.

Kruljo je bil — kakor je rekel — zgodaj odšel. Sprejela naju je njegova žena, suhljata plavalaska z ostrim izrazom v obrazu, skopih besedi.

— Kje je Jožina?

— Ne vem. Snoči sem ga komaj videla. Bara, kaj je s tistim starcem?

Ena izmed deklet se je oglašila:

— Spi. V hlevu.

— Tako ste ga torej sprejeli in mu odkazali tak prostor! — je župnik očital gospodinjici.

— Gospod župnik, saj sem vam že rekla, da sem ga snoči komaj videla. Ko se Kruljo vrne, mu vse povejte. Jaz imam dovolj drugega dela in drugih skrbi.

Dekla naju je spremila na konec dvorišča, do vrat v hlev.

Vstopila sva, hlev je bil prazen, neosnžen, krave odgnane na pašo. In temno je bilo, da sva prižgala svetilko.

— "Jožina!" — kliče in hodi po hlevu.

Nazadnje sva ga našla.

Starac je ležal vznak v kotu na senu. Ves trd je bil, ni se premaknil. Zraven njega je ležala zelenkasta sluz, ki jo je med kašljem metal iz sebe; na bradi so še ostanki slin, ki mu je silila iz ust.

Otipava ga; mrzel je kakor led.

Župnik sname klobuk, se pokriža, sklence roke in začne poglasno moliti. Ko odmoli, mi de:

— Nisem mislil, da se bo tako končalo! Toda Bog ve? Može se je dobri Bog reveža usmili.

Se vedno sem gledal Jožino. Videl sem, da je preperela podloga njegove kamizole na silo razparana. Opozoril sem župnika na to.

— Da, — je rekel. — Oni razbojnik ga je še snoči preiskal; gotovo je pričakoval, da ima denar ali pa hranilno knjižico.

Se tisti dan sva spravila starega pometača v Krkalj; drugi dan zgodaj smo ga pokopali. Ko sem se vrnil v Zagreb, sem stopil v pisarno, kjer odreja pokojnino mestnih uslužbencev.

— Včeraj je bil zopet tukaj vnuč Jože Smrečnjaka. Toda s to blaženom pometačev pokojnino še nekaj časa ne bo nič. Kontrola se zdi, da starac nima predpisane števila službenih let; nove dokaze zahtevajo. Tisti vnuč pa ne da miru, — mi je dejal uradnik.

Dal sem mu župnikovo potrdilo, da je Jožina umrl.

— No! — je dejal. — Tudi ta skrb je v kraju. Vpisal je potrdilo v zapisnik, ga priložil spisu, potem pa je na robu narisal z modrim svinčnikom križ. Sprejela pa je napisal: "Umrli dne 20. X. 1940. leta v Verboku. Glej prilogo št. 15 A. A."

Alba

Odkar sem prišel v leta, nisem morda še nikoli kakor v teh dneh občutil veselja, da sem živ, da vdihavam toplejši zrak, da zemlja zeleni in dehtijo razcvetli vrtovi. Celu v neko dekle sem se zagledal.

Pred kratkim se je s starejšo gospo priselila v eno izmed sosednjih vil na koncu mirnega predmestja. Po pohištvi, ki sem ga slučajno videl, ko so ga nosili v stanovanje, bi sodil, da sta bogati. Gledal sem ju, kako obešata zavese na okna, razpostavljata stole na balkonu in hodita po vrtu. Zgodilo se je, da jima je kaj padlo od zgoraj, pa sem ju opozoril. Slišal sem, kako se kličeta: "Mama!" "Alba!" Mati je malce debeljšasta, morda tudi bolehnata, resna žena; Alba je lepa, vitka, vesele narave.

Vanjo sem se torej zagledal: kakor se človek zagleda v čes-

njo, ki se je komaj razcvela. Vsak dan hodim mimo njene hiše. Pogostokrat me vidi, nasmehne se mi in mi pokima z okna. Neki dan je obešala na balkonu kletko s ptico na zid.

— Kakšna je? — sem vprašal.

— Kos. Z dežele je prišel z nama; ni se še privadil; oslabil je in jesti noče. Drugače je pa požeruh... hajduk!

— Pomlad je, gospodična, on pa... v kletki.

— Ha! Ha! Prav ste povedali. Tudi z menoj je tako. Ko bi se smela klatiti in tekati po teh razcvetelih travnikih.

— Pa pojdite ven.

— Mama me ne pusti. Sami sva; njene noge so pa slabotne. Pravi, da nimam... varuha.

— Če vam moram pomagati...

— Mama! Mama! — je začela klicati.

Toda mama ni prišla, ampak je hčerko poklicala noter; in dekle se ni več prikazalo.

Razumel sem in odšel.

Nekaj dni nisem hodil tam mimo. Ko sem se zopet odločil, je stala Alba na balkonu in mi že oddalec mahala z roko.

— Mama! Mama! — je začela vpiti.

Tudi mati se je prikazala. Nekaj časa me je opazovala. Potem se je naslonila na ograjo, odzdravila in dejala:

— Gospod, zvedeli sva, kdo ste, pa sem vas vesela. Za mojo Albo je čast, da ima takega znanca...

— In varuha na sprehoju v okolici te hiše — sem ji segel v besedo.

— Da. Ne morem je stalno držati med štirimi zidovi; tega ni vajena.

Alba pa:

— Smem oditi? Takoj? Zdaj je tako lepo.

Mati se je nasmehnila.

— No! Pa naj bo.

Dekle je plosknila z rokami in se že okrenila, da pride doli; zadnji trenutek se je nečesa domislila, snela ptico z zidu in s kletko v rokah prišla k meni.

Takole šestnajst bo, telesno je dozorela, vse kipi v njej, po jagodah diši; toda razposajena je kakor otrok; vsa je še polna zlate reizkušnosti, pa tudi podezelske odkritosrčnosti.

Vodim jo okrog po razcvetelih tratah, v bližnji gozdček; čudno se mi zdi, da me nadiha manj muči, noge laže nosijo.

Sedla sva zraven cvetočega gloga, da se odpočijeva. Kletko je obešala na vejico. Ptica je oživel; s perutnicami krili, glavno obrača, v Albo gleda in odpira rumeni kljun.

— Zdi se, da poče nekaj od vas.

— Vem tudi kaj. Da bi mu odprla vratca, — mi odvrne dekle. — Počakaj Fiffi!

— Ali mi je Fifi ime?

— Ne. Fiffi! z dvema "f".

Takole: "Fiffi!" — je zaklicala, ustnice je zaokrožila tako, da si ji videl med zobmi konec jezika, rdeč in podrtjevač, in da si slišal žvižg kakor prizvok tistima dvema "f".

— Kako ste se domislili tega?

— sem dejal.

Nisem se domislila jaz, ampak on sam. Navihane je. Slišali ga boste, ko se privadi in začne peti. Zdaj ga bom izpustila.

— Kosa? Na kraju gozdčka?

— sem se začudil.

— Da. Zvest je. Vajen je tega. Alba je odprla, ptica je odletela v vrh sosednjega drevesa in začel peti. Hotel sem zapreti vratca kletke.

— Ne! — je dejala ona. — Odprta pustite. Ko se Fiffi vrne, bo takoj skočil na svojo prečko, tale paličica se bo malce zamajala, vzvodič bo odskočil in vrata se bodo sama zaprla. Mehaničen. Avtomat.

Dalje prihodnjič.)

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na čas in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

DELO

IZ KANSASA

Narava zahteva svoje, in tako gredo naši stari naseljenci tja od koder ni vrnitve. V teku enega meseca so tukaj preminuli kar trije naši somišljeniki, za katerimi mi je v resnici žal. In pri razpečevanju Druž. koledarja in drugih naprednih publikacij bo toliko manj odjemalcev.

V Edisonu je naglo umrl John Ocepke, star 68 let. Doma je bil iz vasi Tirna, Šava pri Litiji. Bil je dolgo let "so-pečlar" Chas. Vorinata, kateri je izgubil svojega druga in mi zvestega čitatelja naprednega tiska.

V Franklinu je tudi naglo umrl Anton Kavšek, star 65 let. Živel je pri svoji sestri Frances Femec. Doma je bil iz vasi Velike Crnevlje, Stična na Dolenjskem. Zjutraj je kosil travo okrog hiše, pa mu je naenkrat postalo slabo; vsedel se je na stol in umrl. Oba ta dva je pokosila srčna hiba.

Cez nekaj dni pozneje pa je istokot v Franklinu umrl Frank Debelak. Bolehal je dalj časa za rakom. Star je bil 71 let, doma iz Martinjeve vrha pri Škofji Loki. Zapuščena žena in več odraslih otrok. Tudi on je bil zvest čitatelj in podpiratelj naših naprednih publikacij.

Poletni čas je čas počitnic, oziroma se priležijo človeku, ki je stalno zaposlen, vsak čas. In tako prihaja naša mladina, zdaj že s svojo družino "domov", na obisk v Kansas. Letos so prijetno presenečeni, ker so našli Kansas ves v bujnim zelenju in ne kot navadno vsako poletje, požgan od vročine. "Oh, če bi se tukaj dobilo primerno delo, pa ne gremo nazaj," je navaden vzklil, kadar se po par tednih obiska pri starših spet poslavljajo in odhajajo nazaj v vele-mestno industrijo, v Detroit, v Chicago itd. "Se vidimo spet drugo leto," pravijo. Kako resničen je pregovor, "da še ptica red leti nazaj v kraj kjer se je izlegel."

Naše mestce Arma šteje, z bližnjo okolico, okrog 35 slovenskih družin, več kot kdaj prej. Zelo pogrešamo skupno zbirališče, dvorano ali kaj podobnega. Toda, ker ga nismo spravili skupaj takrat, ko je bila majnarska industrija na višku, ga tudi zdaj po 30 letih ne bomo, ko večina starejših živi od razne zasilne podpore in pokojnine, ali kakor že kateri ve in zna. Mlajši najdejo zaposlitev pri "električnih lopatah" in razni manjši industriji v bližnjem Pittsburgu.

Znanec me je spet podražil, kako so kaj letos moje čebele. Well, prav dobro shajamo. Jaz jih pustim v miru in tako tudi one mene. Niti trave nisem pokosil okrog panjev, tako da morajo v visoki travi iskati svoj dom. Zdi se mi da lenarijo, ker jih je vedno cele grupe okrog panjev. Sicer pa bomo videli v jeseni če so nanesle kaj več kot za svoje zimске potrebe, da bo kaj tudi za v moj čaj.

Mislil sem da ker staro Avstrijo — kolikor jo je še ostalo — ni pogoltnil strašni komuni-zem, zakar gre zasluga pač za padni demokrati, da tam vlada- dajo za delavstvo boljše razme-re kot pa v deželah, "ki ječe" pod komunistično peto. Saj ima- jo vendar tam Marshallov načrt. V svoje veliko presenečenje pa sem dobil dvojce obupnih pism od mojih nekdanjih sošolcev, od katerih nisem čul že 40 let, ki mi- lo prosijo za živče, staro oble-ko in obutev. Pišejo v polomljeni slovensčini in pol v nemščini. Eno pismo je od sošolke iz Grad- ca in drugo iz Leobna. Se pač

podpora najprvo prime 'stebrov' dežele in za ubogo paro so drob- tine, če jih sploh še kaj ostane.

Sestra piše: Paket sem srečno po petih mesecih potovanja pre- jela. Plačala sem malenkost 34 din. carine. Govorice so tukaj, da so spet pocenili carino zaradi godrnjanja ameriških Sloven- cev, ki so se glasno izrazili, da ni pravično ovirati pošiljanje stvari svojem, zaradi par špek- ulantov, ki take pakete izrab- ljajo na črnem trgu.

Casopisje in radio poročata te dni o Wallaceovih shodih po ju- gu, kjer mu dñhal razbija shode in njega in druge udeležence ob- metava z jajci in gnillmi para- dižniki. In kako lahko je več- krat opaziti iz teh poročil, pri- krito odobravanje tega drhal- skega instinkta. Da, saj so tudi Kristusa pribili na križ, ker je učil resnico, in najbrže bi se mu tudi danes ne godilo bolje, če bi prišel nazaj skušat uveljaviti svoje nauke. "Komunist", bi za- rjuli.

A. Shular.

Vtisi z obiskov v Kaliforniji

KATKA HRVATIN, Chicago

(Nadaljevanje.)

Sla sem zatem pogledati naše slovenske "renčarje" v Fontani, kot sem že omenila v prejšnjem dopisu.

Posetila sem tudi naše "peč- larje", med njimi Charlesa Jur- kovska, ki se ga mnogi v Chi- cagu in drugje, kjer je živel, la- hko še dobro spominjajo.

Je še vedno živahen človek in jako pripraven posebno pri do- mačem ognjišču. Dotikar smo si zelo kaj okusnega spekli ali skuhati. Jaz pečlarsko kuhinjo že od nekdaj zelo cenim, zato vem, da mi bo Chas. oprostil, ker smo tako domače kuhali.

Ob tej priliki smo se sešli z Brezovčevu družino, ki je prej živila v South Chicagu. Pri nji sem se precej dolgo pomudila. Tako sem se seznanila tudi z njih hčerjo Loraine, ki je poro- čena z Joseph Rihtarjem. Bili so zelo vljudni z mano in jim izre- kam zahvalo.

Obiskali smo tudi družino Stone, ki je prišla v Fontano pred par leti iz Chicaga. Postre- gli so nas imenitno, za kar jim vsa hvala.

Seveda, ko si v Fontani, in ako prideš iz Chicaga, boš gotovo vprašal, kje pa živita John in Pavla Skavič?

Ni jih težko najti. Pri njima smo kramljali prav po domače in se smejali. Oba sta postrežli- va in vljudna, med tem pa je čas mineval in treba je bilo zo- pet na pot. Seveda, še vedno je bilo vprašanje, kako je v našem zakajenem Chicagu — kako se imamo v naših družinskih itd. Pa smo si stisnili roke in se razšli, v upanju, da se spet snidemo.

Članom Slavije, ki ima v S. N. P. J. številko ena, je zelo znan John Rudman. In tudi dru- gim Cikažanom slovenskega po- rekla. I on je že nekaj let v Fon- tani in pa z njim seveda tudi njegova žena. John Rudman je prišel sem zgolj vsled zdravja.

Čikaška klima mu ni več prija- la, pa si je izbral ta kraj za svoj dom. Ko sem bila pri njih, sta mi rekla, da sta kar zadovoljna. Upam, da se tudi sedaj enako dobro počutita. Bili smo vedno veseli, kadar smo prišli skupaj.

Čikažani, namreč čikaški Slo- venci, se dobro spominjajo tudi našega zemljiakega trgovca An- tona Jordana. Njegova obrt je "real estate". Je energičen, zgo- voren in zato tudi uspeva. Tu pa tam gre nazaj v Illinois, da po- gleda po svojih gospodarskih zadevah in obišče stare znance.

Tudi pri Riharjevih sem se

oglasila. Ko sem bila pri njih, mi je mrs. Rihar rekla, da ni nič kaj dobrega zdravja. Upam, da je sedaj trdna in da bo — ko jo spet obiščem, zdrava kot riba. Potem smo obiskali še družine Pečnik, Lipovčan, Jerina in ob- teh posetih smo se seznanili tu- di z več drugimi. Vsi so bili z nami jako vljudni. Tako tudi Videgarjeva družina, posebno Frank Videgar, ki je znan z mo- jim možem že od mladih let. Delala sta skupaj v mladih letih v premogovnikih v Illinoisu.

Naravno, ali smo tudi k Res- narju, ki se peča z vrtnarstvom. Je imeniten družabnik in ljudje ga jako cenijo radi tega. Je tudi izborni pevec.

Obisk ti nudi prilike za nove posete in tako smo bili pred- stavljeni Johnu Stermole. Doma iz Evertsville, W. Va. Naselil se je tja, da si okrepča zdravje. Bil je nam radevolje na razpo- lago — češ, ako se hočemo kam peljati, bo že on vozil.

Spoznali smo se tudi z druž- no Lapp iz Detroita. Tudi oni so prišli v Fontano iz zdravstve- nih razlogov — največ radi hčer- ke. Jože Lapp je fin človek. Rad nas je vozil po okolicah, da smo več videli in spoznali tudi več ljudi. Tudi po gorskih cestah nas je vozil.

S takih višin je lep razgled na Fontano in na druge kraje v tem raju ameriškega sveta. Bili smo tudi na San Bernardinskih planotah — torej smo se v tem gorju prav dobro zabavali in uživali naravne krasote.

O Fontani bi rada še marsi- kaj napisala. To je precej velika slovenska naselbina in prisle- jenci v nji so iz raznih krajev Zed. držav. Vsi so prišli sem že skušeni — bodisi da so delali v rovi, v tovarnah, v stavbinski industriji itd.

Vsled njih je nastala tudi med rojaki drugod radovednost — pa vprašujejo, kakšen kraj je to, kaj ljudje delajo, kako se preživljajo, ali so stanovanja in posestva draga, se delo dobi itd. Radovedni so, čemu je Fontana postala za naše ljudi tako pri- vlačna.

Natančnega opisa o tem kraju vam tudi jaz ne bom mogla dati. Tam blizu je Los Angeles, tam je tudi Kaiserjeva jeklarna, in dela so v okolici vse sorte. Ne- kateri rojaki se pečajo zgolj s kokošjerejo in s citronskimi (o- ranžnimi) nasadi, eni pa ob enem hodijo tudi na "siht" kam v bližino, ali pa tudi po 20 milj daleč. Imajo v Fontani svoj družabni dom, društvo SNPJ in tako je med njimi precej naše- ga slovenskega domačega živ- ljenja.

Fontana je sama na sebi maj- hno mestce. Toda vsa njena okolica je potreseha s stano- vanjskimi hišicami in vrtovi. Slovenci tu so zelo podjetni in pridni, zato so tudi uspešni, dasi ne vsi, ker marsikomu ne gre vse po sreči, pa čeprav je priden in varčen.

Na zapadu je danes težko naj- ti kraj, kjer se bi še čulo slo- vensko petje. A v društvenem domu v Fontani naša pesem še vedno odmeva. Seveda ni to kak organiziran pevski zbor, a ure- žejo pa jo v domu prav po do- mače, kadar so židane volje.

Pri domu imajo tudi balini- šče in mečejo baline da se "vse kadi". In če pridete v ta dom v Fontani, se počutite kakor v svoji naselbini.

(Konec prihodnjič.)

Rumena reka strah Kitajske

Večkrat beremo, da preplav- lja Rumena reka svoje bregove in da ruši v svoji elementarni moči 200 m debele in 15 m viso- ke jezove; voda pokrije veliko pokrajino in na milijone ljudi je v nevarnosti, da utonejo ali po- mrjejo od lakote. Zakaj?

Neizmerne številke

Rumena reka je dolga od svo- jeja 5000 m nad morjem leže- čega izvira v Tibetu pa do izli- va v zalivu Čili, 5000 km. V ne- štehtih vijugah se vali ta veletok skozi številne pokrajine in več- krat napravlja po več sto me- trov visoke slapove; v pokrajini Kamsu je tak slap visok skoraj 1000 m. V severno kitajski niži- ni je v reki toliko rumene ilo- vice, da se je v dobi tisočletij njena struga povsem zamašila in se je zato smer reke večkrat izpremenila.

Kitajci so se morali v vseh zgodovinskih dobah najbolj bri- gati za to, kako bi ukrotili div- janje besnečega veletoka. In tako je razumljivo, da je vodna gladina Rumene reke ali Huan- ghoja včasih na stotine milj da- leč nad ravnino med 10 do 15 m visokimi nasipi. Če se ti nasipi samo na enem mestu porušijo, je nesreča tu.

Usoda milijonov ljudi

Doslej ni še nobena reka na svetu zahtevala toliko žrtev za- se kot Huangho, ki je na Kitaj- skem druga največja reka in je hkrati najbolj zahrbtna in skriv- nostna. Noben jez ali nasip ne more ukrotiti besnenja Rumene reke.

Z nepojmljivo brzino se vali umazanorjav valovje skozi go- sto naseljene pokrajine severne in srednje kitajske ravnine, pri čemer se ogromni deli dežele potopijo v eno samo jezero, ki se iz njega ne dviga noben grič, nobeno drevo, nobena streha.

Mrtva trupla, mrhovina, dreve- sa s koreninami, hišna oprema, razbiti čolni, to je vse, kar po več tednov dolgo in na stotine kilometrov daleč odnašajo va- lovi Rumene reke. Krog sto mi- lijonov ljudi pa živi na porečju Huanghoja.

Na osvobojenem ozemlju Ki- tajske, kjer je ljudska oblast prevzela vodstvo v roke, se že obnavljajo nasipi, ki jih je uni- čilo zadnje besnenje Rumene reke.

Prijateljski odnošaji na Balkanu omajani

Vsled znanega spora v komin- formu so se odnošaji med ju- goslovansko vlado na eni strani, ter albansko, madžarsko in bol- garsko jako ohladili. Slednje so s kominformo in vlada v Bel- gradu jih dolži, da rujejo proti nji.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

3724 WEST 26th STREET

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 6449

If no answer — Call

Austin 5700

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU ANGLEŠČINE IN SLOVENSČINE STA

ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

PRISTOPAJTE K

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

z ameriški častniki in vojniki samimi. Čeprav Američani pravijo, da se bitka ne udeležujejo aktivno — to je — da ne streljajo je vendarle znano, da poveljujejo grškim vojakom, da določajo strategijo in pa da izpopolnjujejo opremo grških čet za vsak primeren slučaj. In v tem položaju so grški listi pisali, da je pomoč Vafiadesevim gerilecem iz Jugoslavije poenostajila, ki je kominform Tita napadel. In pa da sedaj Jugoslavija grške gerile, ko pobegnejo čez mejo, internira, ne pa jih oboroži in jih pošlje nazaj v borbo po kakem drugem skrivnem potu, kakor je delala prej. Intrige so zlo, a med brati pa povzročajo sovraštvo, ki se ga težko zacementi.

Curtis MacDougal je kandidat progresivne stranke v Illinoisu za zveznega senatorja. Prve dni septembra je šel na kampanjsko turo v južni Illinois, kjer pa se mu je godilo slabše kakor Wallaceu in njegovemu spremstvu v južnih državah. V West Frankfortu, kjer je bila včasih tudi precej velika slovenska premogarska naselbina, so v MacDougalla lučali kamenje. Vsled tega je opustil dva nadaljnja shoda v onih krajih — namreč v Zieglerju in Herrinu. Belci na jugu so z belci bolj kavalirski, zato so metali v Wallacea le jajca in paradižnike. A vendar — priznava, da je ameriška vojna propaganda ljudstvo podvajala in ne manjka več mnogo, da združja in postane drhal, pred katero ne bo varen noben urad progresivne stranke in nobena oseba, ki je označena na črni listi za "sopotnika" ali celo za "komunisto". Trumanova doktrina torej deluje... v masno divjanje vodi... Vzlic temu so na Labor Day unijski voditelji tega moza hvalili za "prijetelja delavstva in unijski". A pred konvencijo demokratske stranke pa so se isti unijski voditelji prizadevali, da se bi Truman iznebili in ga nadomestili magari s kakim generalom, da bi le Truman ne bil.

Hjalmar Schacht je bil oproščen sedaj tudi v Stuttgartu, in prej pred zavezniškimi sodiščem v Nuerenbergu. V obeh slučajih je bil na zatočni klopi vsled svojega sodelovanja s Hitlerjem. Schacht slovi za finančnega veščaka in Hitlerju je pravil na tajijsko denarno vprašanje v red. Skozi roke tega mednarodnega in ob enem nacističnega bankirja, ki je bil tudi finančni minister, so šle ogromne transakcije, se gajoče v stotine milijonov dolarjev. Kajti Nemčija pod Hitlerjem je znova postala trgovska in industrialna velesila in ob enem je rasla s pomočjo Schachta in drugih vodilnih Hitlerjevih pomočnikov tudi v militaristično velesilo. V Nuerenbergu so prosekutorji vse to do-

kazovali, toda zviti Schacht je bil oproščen. Pomagali so mu k oprostitvi njegovi kolegi mednarodni bankirji v New Yorku, v Washingtonu, v Londonu in tudi v Parizu. Nemcem se je to za malo zdelo in so poklicali Schachta pred svoje sodišče, na katerem so ga obdolžili za Hitlerjevega pomočnika in za vojne zločince. Dokazi so bili na dlani in Schacht je bil obsojen. Pa se je pritožil na apelno sodišče v Stuttgartu, ki ga je pod vplivom istih mednarodnih finančnih pijavk oprostil. In ne bo dolgo, ko bo ta isti Hitlerjev finančni "wizard" lahko spet imel glavno besedo v nemških finančnih. Francoska vlada je torej jako nespametna, ker pomaga ameriški ter angleški diplomaciji obnovljati Nemčijo kakršna je bila pod Hitlerjem.

Iz Češke je zbežalo v ameriško cono v Nemčiji, v Italijo in v Avstrijo precej politikov, ki so se za časa Beneša in pokojnega Masaryka bratili z angleškimi ter ameriški diplomati ter kovali naklepe, kako se izkoptati izpod sovjetske sfere. Pod Gottwaldom pa so bili ob službe, kakršnih bi na Čehoslovaskem več ne dobili. Pa so šli rajše v "pregannstvo", v nadi, da jim bodo zapadne sile preskrbele kako toplo mesto. Dolgo to ne bo šlo, kar so posebno uvideli begunski Rusi (priznanci carizma) po ruski revoluciji. V Srbiji jih je dolgo vzdrževal kralj Aleksander, v Parizu jim je šla francoska vlada na roko in do Rooseveltove izvolitve jim tudi v Washingtonu ni šlo slabo. Potem pa so si morali iskati delo in enaka usoda čaka tudi razne takozvane politične begunce, ki so prišli sem in v druge zapadne dežele iz takozvanega sovjetskega orbita.

Obvestilo onim, ki pošiljajo dolarje v Jugoslavijo

Iz jugoslovanske ambasade v Washingtonu smo dobili sporočilo o novi naredbi jugoslovanske vlade glede dolarjskih pošiljav in žele, da bi ga objavili v obeh jezikih.

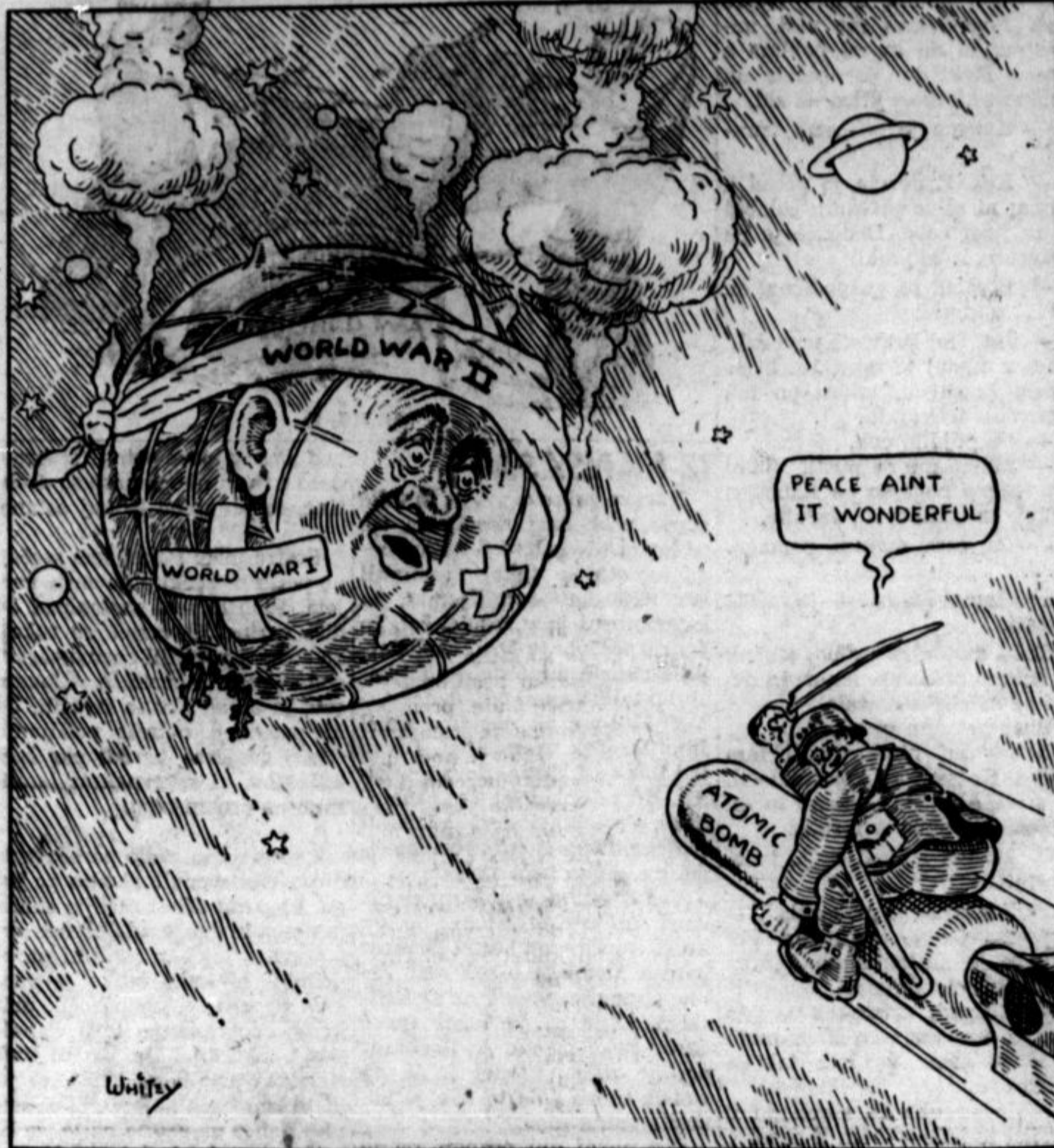
Iz njega razberemo, da bodo prejemanjki po novem načinu dobili za ameriški dolar 50 dinarjev, torej toliko kot prej, a vrh tega še kupon enake vrednosti, kar bi pomenilo 100 dinarjev za en dolar.

Razlaga o tem, ki smo jo kot že omenjeno prejeli iz ambasade, se glasi:

Ambasada Federativne Narodne Republike Jugoslavije v Washingtonu obvešča vsi zainteresirano javnost, da je vlada FNRJ dne 18. julija 1948 izdala "Uredbo o izdajanju kuponov za nakup predmetov po edinstvenih cenah za odkup svobodnih deviz in valut."

Po tej uredbi bodo osebe v

ZBICANEMU SVETU PRETI NOVO RAZBITJE

Jugoslaviji, katerim se iz USA pošiljajo dolarji, prejele od Narodne Banke FNRJ istočasno z odgovarjajočo vsoto v dinarjih tudi odgovarjajoče število kuponov, ki jim dajejo pravico, da za celotno prejeto vsoto kupijo industrijske predmete po znatno nižjih cenah, kot so cene za iste predmete v svobodni prodaji (t. j. po edinstvenih cenah v smislu uredbe objavljene v "Službenem Listu" FNRJ št. 12/48.)

Na primer, ako pošiljatelj iz Amerike pošlje vsoto \$20 bilo komurkoli v Jugoslaviji, bo prejemanjki dobil od Narodne Banke proti-vrednost od 1,000 dinarjev, t. j. 50 dinarjev za en dolar. Poleg teh 1,000 dinarjev bo prejemanjki dobil od Narodne Banke tudi kupone v višini 1,000 Din., ki mu dajejo pravico, da za ves prejeti denar kupi predmete po nižjih cenah.

Za lažje razumevanje navedenega je potrebno pripomniti, da prejema vsaka oseba v Jugoslaviji omenjeno število kuponov, s katerimi more kupovati predmete do višine vrednosti kuponov. Cena predmetov kupljenih za te kupone je relativno zelo nizka. Predmete je mogoče kupovati tudi brez kuponov v t. z. svobodni prodaji. V tej prodaji so predmeti znatno dražji. Osebe, ki prejema dolarje iz Amerike imajo to prednost, da poleg kuponov, ki jih redno prejema, dobijo še posebej kupone v celotni vrednosti zamenjene vsote za dolarje, ki jih preko Narodne Banke dobe iz Amerike.

Kot primer znižanih (edinstvenih) cen navajamo:

Tkanine za obleko Din. 220 za meter.

Tkanine za moške zimske plašče Din. 290 za 1 meter.

Tkanine za ženske zimske plašče Din. 360 za 1 meter.

Volnene tkanine za moške obleke Din. 260 za 1 meter.

Volnene tkanine za ženske obleke Din. 135 za 1 meter.

Narodno platno za obleke Din. 35 za 1 meter.

Koper flanela za obleke Din. 40 za 1 meter.

Kreton za perilo Din. 35.50 za 1 meter.

Zefir za srajce Din. 43—45 za 1 meter.

Moške nizke čevlje Din. 550 do 720 za 1 par.

Ženske nizke čevlje Din. 540 do 700 za 1 par.

Vsi oni, ki prejema dolarje iz USA, morejo kupovati po navedenih cenah, katere so znatno nižje kot cene istih predmetov v svobodni prodaji.

Sava Kosanović,

ambasador.

Nova "skrivnost" sovjetske ekspanzije "razgaljena" v Bloomingtonu

V farmarskem okraju Macomb — v državi Illinois — ima, oziroma je imel staromodno, veliko farmo Charlie Willey.

Charlie ni znana oseba. So sedje vedo le, da je njegova farma ena najstarejših tam okrog in da njeni lastniki niso nikogar nadlegovali.

Kar na enkrat pa so se začeli na njegovih gospodarskih poslopih požari. Eden za drugim — kakih sto vseh skupaj. To je bilo od 1. pa skoro do konca avgusta.

Nihče sosedov ni videl kakega tujca, ki bi se ga lahko zasumilo, da požiga. Sicer pa, kako naj bi kak tujec mogel biti tam skrit toliko časa, da bi povzročil sto požarov, ne da bi ga jejni farmarji iztaknili in ga izročili roki pravice, ako se bi "pravice" sami ne poslužili?

Najbolj se je sosedom čudno zdelo to, čemu da le na Willeyjevi farmi tolikokrat gori, in kako da je njegova družina ogenj v stanju pogasiti predno se razvname. Prišel je kajpada šerif in drugi okrajni oblastniki. Ugibali so in ugibali, izpraševali, ako ima farmar Willey kakega sovražnika, ali če se je v te kraje priklstil kak vagabund — po ameriško "hobo", ali "tramp", ali "bum", kar je vseeno.

Požari na Willeyjevi farmi so se nadaljevali. Zdal je gorelo tu, zdaj tam. Farmar je pazil in gasil in skrbelo ga je.

Končno je bila vsa stvar sporočena zveznim oblastim. Prišli so detektivji FBI in pa tudi vojaški "eksperti" raznih časopisov. Eden izmed njih je napravil v ves "veliki" ameriški tisk domnevo, da brčkone eksperimentira z Willeyjevo farmo kaka "sovražna" sila. Rusija, kajpada. Možno je — je tolmačil, da ima neke naprave za oddajanje radioaktivnih snovi v določeno mesto. In ker je v takem eksperimentiranju farma na samem najbolj pripravnem, je razumljivo, da ne bo svojih poskusov izvajal v velikem mestu, kjer nikoli ne veš, kako in čemu se požari prične. Torej ruski boljševiki brčkone eksperimentirajo kako ustvarjati požige z daljave z bogve kako novo iznajdbo!

Rusi bi na ta način s kakimi žarki in daljinami, ki jih bi spuščali po naši deželi akosi noč, ali pa tudi podnevi, pošlali vsa naša farmarska poslopja. In res, dogodilo se je, da je kljub Willeyjevi paznosti končno zgorel tudi hlev, potem še drugi hlev, nato nekega dne še hiša in končno ni ostalo ničesar več kakor

pepel in pa kar je bilo negorljivega materialja. Willey se je zbal, da mu strežejo po življenju kakšni nevidni elementi — zli duhovi, in je zbežal na sosedovo farmo.

In glej, tudi na nji se je dogodil požar, in nato še eden! Vsa sosesčina je bila v strahu in stražila ali pa bdela noč za noč. Naj se bi Rusiji vojno saj takoj napovedalo, drugače bo povzročala vedno več gorja!

Saj je neki angleški list v Londonu v začetku avgusta pisal, da se čudi, ker angleška vlada ni še poslala protestne note v Moskvo radi deževja, ki je trajalo na Angleskem skoro par tednov zdržema in pretlilo uničilo večino pridelkov!

Končno so iskali "žarkov" le dognali, da je vse požare povzročila drugača za drugim navadno žveplenka. Pri farmarju Willeyju je namreč živel njegova 13-letna nečakinja Wanet Ethyl McNeil. Ko so detektivji uvideli, da ni vseokrog nobenega človeka razen Willeyjeve družine, so si mislili — pustimo "zle duhove", "copernice" in sovjetske "radio-žarke" na miru — morda pa bomo kaj dognali kar pred domačim pragom (ker je zidan, je prag še ostal). Takrat se ni vse zgorelo in so lahko še preiskavali.

Nastavili so v delu nezgorelega poslopja škafličico užgalice. Ko se je dogodil nov požar, so pogledali v škafličico in videli, da je nekdo po nastavljenih užgalicah brodil in da jih nekaj manjka. Pa so prišli to 13-letno dekletce in jo začeli izpraševati. Končno je priznala, da je vse požare sama zanetla. Najprvo je zažigala stenski papir. Tako so nastale lise in stari farmar je mislil, da se je lim, na katerega je prilepljen papir, užgal sam od sebe. Prišli so večaki in rekli, da sam se nikakor ni užgal. A se je vseeno užgal dan za dnem.

Cemu si to počela, so dekletce vprašali šerifovi ljudje in zvezni detektivji?

"Ne veseli me na farmi, pa bi rada, da bi me vsled teh požarov poslali z nje nazaj k materi v Bloomington."

Deklica je živila na tej farmi kaka tri leta, od kar so se njeni starši razporočili in je postala brezdomka. Po teh dognanjih so jo poslali v Chicago v opazovalnico za duševno bolne.

Kar je pri tem za našo "moderno", "kulturno" deželo znatno čisto je to: Čim so nastale govornice, da farmarju Willeyju na-

gajajo zli duhovi, in potem, ko so neuradni "vojaški eksperti" zasumili za vsem tem "sovjetske vaje" in sabotažnike, je drlo na Willeyjevo farmo stotine ljudi z avti, prišli so reporterji in fotografi iz vseh krajev, strogi detektivji in brkati deputiji. In vsakdo je gledal na te požige kot da je to nov dokaz preteče vojne.

V Moskvi so se seveda smejali in še bolj se lahko smejejo ameriški navivnosti sedaj. Videli so, da je skoro vse naše dnevno časopisje skoraj zblaznelo v historičnem "odkrivanju" "nove" "iznajdbe", s katero lahko zapališ komu hišo z velike daljave kar skozi zrak.

Končno je iz slona nastala miška.

Malo požigalko so poslali v opazovalnico za umobolne, kjer so psihiatri ugotovili, da je normalne pameti. Manija po zažiganju jo je prišla le vsled družinskih zapletljajev.

Skoda, da niso poslali v tako opazovalnico tudi tistega "vojnekega eksperta", ki je dejal, da Willeyjevo farmo zažigajo "žarki" tuje sovražne države. In pa vse one urednike našega senzacij lačnega časopisja, ki so njegovo teorijo za njim na dolgo in široko oglašali in s tem že itak zavedenim čitateljem pamet še bolj zmešali.

'Svet brez sovraštva'

Chicago, Ill. — Mira Pucova je ob času nemške okupacije Ljubljane napisala dramo, ki ji je dala naslov "Svet brez sovraštva". Okusila je tragedijo ujetnic in si zamislila miren svet, na katerem se ti ne bo treba bati ne tajne policije, ker je ne bo, ne drugih zlih zasledovalcev — ker tudi teh ne bo — saj ne proti poštenim ljudem.

Kako se to lepo sliši, kako zelo potrebujemo tak svet! Sedaj, danes! Ako so še ljudje, ki verujejo v svet brez sovraštva, naj stopijo ven na plan in naj povzdignejo glas, da se bo slišal na vse štirje vetrove, da ga bodo slišali vsi zakrknjeni sovražniki miru in propagandisti tretje svetovne vojne.

Kri se še ni posušila, rane se še niso zacelile, toda ako odprete radio, ali se pogledate v kapitalistično časopisje, si z vso resnostjo lahko mislite, da imamo na tisoče Goebbelsov pod psevdonimnimi imeni, ki razširjajo strupeno propagando za tretjo svetovno vojno kot da jim sam Hitler daje direkpcijo, krivdo pa zvrčajo na ljudi, ki si žele mir in svet brez sovraštva. Črna reakcija v talarjih, ki bi morala po vseh božjih predpisih oznanjati ljubezen, bratstvo in mir, jim pa pridno sekundira. Čudno, prečudno, človek bi ne verjel, ako bi ne živel v tem vrtecinu. Propaganda ima res močan vpliv, toda človek bi moral imeti vsaj toliko samoponosa, da bi razločil kaj je njemu v korist in kaj v pogubo, ali pa bo vedno ostal veliki otrok... Čudno je tudi, da je ameriško ljudstvo tako pozabljivo, in da se tako hitro spreobrne. Danes so vraži, jutri sovražniki pa hvali. Zato so vsi bivši sovražniki, kateri so nam napovedali vojno, morali naše fante poleg milijonov in milijonov drugih, danes oni naši najboljši prijatelji. Ali si je človek zato ustvaril Boga, da ga bo tepel z nadlogami na vse večne čase? Ali ni že čas, da to butaro naloži na pleča onim, ki ga zavajajo, lažejo in strašijo? Cemu je ne naložiti tistim, ki vam obljubljajo vse najboljše po smrti, sami si pa kupijo bogastva in si grade nebesa na tem svetu? Ako je res potrebno metati atomske bombe, naj se jih vrže na kovačnice lastipropagande in vojni hijskačev ter božjih namestnikov, da bi ljudi vedno zavarovali na kriva pota. Kaj bi le rekel njih učitelj Kristus, ako bi se nenadoma znašel med

takimi oznanjevalci božje besede, ki ljudem obljubujejo vse dobrote po smrti, katere oni uživajo tukaj na zemlji? Ako si hočemo ustvariti svet brez sovraštva, bomo morali to delo izvršiti navadni ljudje, drugače bomo živeli še nadalje od obljub. Danes se nam nudi prilika, da popravimo kar smo zanemarili. Pojdimo na delo za tretjo stranko, čeprav še ne bomo pridobili socialistične demokracije. Dobimo pa lahko mir, katerega potrebujemo kot bolnik zdravlja. Ne poslušajte zavajalce, pa naj bodo ti v frakih ali v črnih plaščih, kajti oni se ne brigajo za delavske mase. Oni se brigajo le za \$\$, pa če prav nedolžna kri kaplja od njih. Ako ste za MIR, morate podpirati tiste voditelje, ki delujejo za mir. Ako vam je pa vseeno, potem pa ostanite pri tisti stranki, ki ima dva imena in en sam program, in boste čim hitreje prišli v tista nebesa, katera vam obljubljajo kurtarji s prižnic, sami se jih pa branijo z vsemi štirimi.

Ne pozabite, da bo drama "Svet brez sovraštva" predvajana v dvorani SNPJ v nedeljo 24. oktobra. Prične se ob 2. polnoč. Vpizorili jo bodo igralci in igralke iz Detroita pod pokroviteljstvom krožka št. 9 Progresivnih Slovencev v Chicagu.

Več o vsebini igre in igralkah ter režiserju Antonu Faturju bo poročano v prihodnjih številkah. — P. O.

Boj proti "nagcem" v Italiji

V Ameriki smo jako moralni in zato nagota ni dovoljena, razen doma in pa v kopalni banji. Enako moralistični hočejo biti tudi v Italiji.

Italijanska policija je proti premalo oblečenim napovedala sveto vojno. Na morskala kopališča blizu Rima je namerila močne žarkomete, in "premalo oblečeni" so stekli v vodo. Toda policija so prišli tja in jih čakali ter odvedli na policijo.

Policija v Rimu in v drugih mestih v Italiji je "udrila" tudi v nočne klube ter aretirala premalo oblečene dekleta.

Na obmorskem kopališču Ostia, 15 milj. zapadno od Rima, je bilo aretiranih radi nezadostne obleke nad tisoč oseb. Ni pa treba policiji v italijanske cerkve, kajti v njih morajo biti ženske do vratu, do pete in do zapesti oblečene, ako hočejo k spovedniku in k svetem obhajilu.

Angleški dvor priljubljen kot zmerom

Ko se je zaljubila angleška prestolonaslednica Elizabeth, je o tem govoril dan za dnem vsak Anglež, in tudi tisk ameriške republike je posvetil tej zaroči toliko kolon kot da je to najvažnejša stvar na svetu. Poroča je bila svedar sijajna in ljudstva se je trlo na ulicah, da bi videlo svojo bodočo kraljico.

Sedaj Angleži spet veliko kramljajo o drugi hčeri angleškega kralja — o princezi Margareti, ki se je baje zaljubila v markiza Blandforda in "hodita skupaj".

Izgleda, da teh monarhističnih in aristokratskih tradicij v Angliji ne bo konec dokler njen imperij do kraja ne propade. Sicer bi ga bilo že konec, ako bi Angliji po minuli vojni Amerika toliko ne pomagala.

Najslabše kolo v vozu dela največ ropota. — Ben Franklin.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 70-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

ZA LIGNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MICHIGAN-3145

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim polete
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da storo isto
- Prispevajte v PROLETARCEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglasi se v PROLETARCU priredbe društev in druge stvari
- Naročite slovenske in angleške knjige in PROLETARCEVE knjižarne
- Poskrbite, da si naroči AMERIŠKI DRUŠINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsako naj stori za naš list kolikor more,
pa bomo vse težave zmagovali

Iz SANŠovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Program progresivne stranke

(Nadaljevanje.)

Priporočamo, da se uzakonijo in dosledno izvajajo zvezne in državne postavke, da se upeljuje primerne varnostne in zdravstvene odredbe za premoganje in rudarje, pristaniške delavce, železničarje, mornarje ter druge delavce v nevarnih industrijah.

Pozivamo, da se amandira postavlja glede železniških delavcev ter njihove pokojnine ter da resnično pravo kolektivno pogajanje, zavaruje njihovo pravico do stavkanja in jim dovoljuje pokojnino po tridesetletnem službovanju. Zahtevamo, da se sprejme zvezna postava za izboljšanje delovnih pogojev za železničarje, da se znižajo ure ter zagotovi razdalja in upoševanje polnega oseboja.

Dejansko podpiramo korake, da se vzdrži in izboljša življenjski standard 12 milijonov neorganiziranih uradnih delavcev in poklicnih uslužbencev, ki so zaradi inflacije posebno prizadeti.

Zahtevamo, da se nemudoma ukinejo arbitrarni zaščitni odredi, ki jih je izdal department za Narodno obrambo in s katerimi so zapisani na črni listi uslužbenci v privatni industriji, ki dela za vlado.

Poljedelstvo

Progresivna stranka pripozna, da je blaginja farmerjev ozko povezana z življenjskim standardom potrošnikov. Zaradi tega odklanjamo "fej manj politiki" starih strank in proglašamo naše namere za razvijanje v okviru planirane gospodarske obilnosti dalekosežnega programa poljedelske proizvodnje, povežane s potrebnimi zaščitami za zavarovanje farmerjev in konservacijo naravnega bogstva.

Mi zagovarjamo, da je družinski tip farm osnovna enota ameriškega poljedelstva. Farmers' Home administracija se mora razširiti, da nudi poceni zadosten kredit v pomoč najemnikov, desetinarjem ter vrtniškim se veteranom, da lahko postanejo lastniki svojih farm. Delnim farmerjem se mora pomagati, da postanejo sposobni producenti. Kjer poljedelstvo samo ne more prinašati zadostnega družinskega dohodka, se mora farmerjem preskrbeti postransko delo pri potrebnih napravah za konzervacijo in pri javnih izgradnjah.

Predlagamo kot večji cilj zveznega farmerskega programa, da se vsem farmerskim družinam omogoči dohodek ne manj kot \$3,000 letno. Odklanjamo program velebiznisa na podlagi katerega bi se skoraj dve tretjini ameriških farmerjev moralo odstraniti.

Predlagamo, da se upeljuje petletni program za vzdrževanje cen vseh glavnih pridelkov do 90% enakosti, ta enakost pa se naj računa po sodobni formuli. Mlečni produkti in gotovi posebni izdelki se naj bi pa vzdrževali po višji meri nego 90%.

Mi zagovarjamo princip, da se plača odškodnina in nakaze podpore, kadar je treba vzdržati visoko stopnjo potrošnje, ne da bi se spravljali v nevarnost farmerski dohodki. Predlagamo tudi, da se nudi pomoč potrošni-

kom z nizkimi dohodki s takimi programi ko je načrt za živila na nakaznice ter program za gorko hrano v šolah.

Zahtevamo, da se vse bistvene setve in saditve zavarujejo proti nevarnosti, katero posamezen farmer nima moči.

Mi podpiramo načelo, da dobivajo farmerji direktno plačilo za izboljšanje orne zemlje, za poizkušnje, urejevanje pridelkov ter izboljševanje škodljivcev.

Zagovarjamo mednarodni sporazum glede življenjskih potrebščin in Svetovni odbor za živež pod okriljem OZN, da bo tako mogoče vzdrževati stabilnost na svetovnem trgu ter prevažati preveč pridelkov v kraje, kjer jih nimajo.

Mi pozivamo, da se položijo dalekosežne smernice glede ljudske zemlje, z namenom, da se ne daje pobuda za podvig korporacijskih farm in lastništva odsotnih. Take smernice so potrebne zlasti na jugu, da se pospešuje primeren razvoj priradnega bogstva ter preskrbi zemlja za one, ki je nimajo. Prednost za nakupovanje zemlje, ki jo nudijo razne vladne oblasti v rečnih bazenih, mora pripadati najprej najemnikom, desetinarjem ter malim farmerjem.

Mi smatramo za velevažno, da se program konservacije, proizvodnje, trgovanja in podpiranja cen upravlja po demokratično izvoljenih farmerskih odbornikov, kakor se je vršilo pod aktom AAA.

Mi zagovarjamo načelo stopnjevanja zemljiškega davka ter 160-akrsko omejitve pri izvajanju javne irigacije.

Progresivna stranka podpira farmersko-potrošniške zadruge ter jih smatra za rešitev važnega problema glede kontroliranja trga in zaloga od strani monopolov. Nasprotujemo kampanji za obdavčenje zadruge, ki jo je pričel velebiznis.

Mi smo za splošno elektrifikacijo vseh farm. Elektrovodne in hidrocentralne ugodnosti podeljevalke električne oblasti, se naj brzo povečajo. Podvzamejo se naj čim prej koraki, da se prično graditi projekti v rečnih bazenih za hidrocentralne in irigacije.

Samostojna trgovina

Progresivna stranka veruje, da zamože samostojen trgovec preživeti le v gospodarstvu, ki je prosto dominacije monopolov in kjer delavci in farmerji zaslužijo toliko, da lahko kupijo potrebno blago.

Mi nameravamo bodriti in čuvati neodvisno trgovstvo na ta način, da bomo preskrbeli zadosten delovni kapital ter razvoj posojil po nizki obrestni meri, nudili znižanje davkov, mali in neodvisni trgovini pa dali delež vladnih kontaktov. Potom razširjenega vladnega programa za znanstveno raziskavanje mislimo nuditi neodvisnemu biznisu potrebne izkušnje za sposobno obratovanje.

Stanovanja

Nova stranka izjavlja, da privatno podjetništvo — pod kontrolo monopolov — ni uspelo, da bi dalo ameriškega ljudstvu primerna stanovanja in streho.

Odgovornost demokratične vlade je, da zagotovi vsaki družini pravico do poštenega doma po ceni, ki jo lahko zmore.

Nujno zahtevamo stanovanjski program, na podlagi katerega se bo zgradilo v prihodnjih dveh letih štiri milijone nedrugi bivališč za brezdomce in one družine, ki morajo živeti stisnjeno, a prvenstvo gre vojnim veteranom.

Obljubljam tudi, da se bomo lotili kroničnega pomanjkanja stanovanj ter obstoječih breznic z obširnimi programom za izgradnjo 25 milijonov novih hiš v prihodnjih desetih letih. Ta program bo tudi vseboval javno podporo za stanovanja tržnin z nizkimi dohodki.

Zavedamo pa se, da bo za doseg te ciljeve treba ovirati osnovno nepotrebno izgradnjo, porazdeliti pomanjkljivo gradivo ter znižati cene od parcel, denarja in gradbenega materiala.

Zaščita in zdravje

Progresivna stranka zahteva razširjenje socialne zaščite na vsakega moškega, ženskega in otroka v Zed. državah.

Priznanje dajemo Townsendovemu načrtu, ker je javnost opozoril na tragično stanje starih državljanov. Ostro obsojamo dvostransko zaroto v kongresu tekom zadnjih deset let, ker je preprečila, da bi se celo razpravljalo v kongresni zbornici bodisi o Townsendovem ali katerem koli drugem nacionalnem načrtu glede starostne pokojnine.

Mi obljubljam, da bomo uzakonili zvezno postavko za program odškodnine in bolniške podpore ter za zvišanje podpore za brezposelnost.

Obljubljam aktivno podporo za splošno starostno pokojnino po \$100 na mesec vsem osebam v starosti 60 let — na podlagi upravičenosti do take podpore in ne na podlagi beraške potrebe.

Mi predlagamo uzakonitev podpore za matere-delavke 13 tednov pred in po porodu ter da se nakaze denarna podpora družinam za otroke pod 18. letom.

Mi pozivamo, da se zviša federalna pomoč odvisnim otrokom na podlagi enakopravnosti ter nudi pomoč tudi slepcem. Zahtevamo, da se ustanovi zvezni sklad za splošno pomoč.

Mi podpiramo načelo, da ima vsak Američan pravico do dobrega zdravja potom nacionalnega sistema za zdravstveno zavarovanje, ki daje prosto izbiro obema — bolniku in zdravniku — in nudi primerno zdravniško in zobozdravniško oskrbo.

(Konec prihodnjic.)

Matavž Haco:

TRI SLIKE

"Hej, vidva delata, nad vama pa gori stari skedenj. Ali nič ne vidita? Hitro ven!" je zakričal vodnik Lovrenc. Jože in Broškar sta hitro natovorila konja in odšla iz gorečega skedenja na položaj Tomšičeve brigade, kjer sta takoj začela z razdeljevanjem.

"Mi smo pa mislili, da sta kje ostala," je rekel brigadni komisar. "Kar škoda bi bilo, izgubiti ta stara borce in kulturnika."

"Hej, Broškar, kaj pa moja stvar, ali je že natisnjena, ali kdaj bo," ga je vprašal mitraljezec 3. čete, ko je ravno premikal mitraljez ob križišču gozdne poti.

"Tako je, Marko, tudi tvoja stvar je notri in tudi slika," mu je odvrnil Broškar. "Obraz mladega mitraljezca se je v trenutku zjasnil. 'Ali si videl,' je dejal svojemu pomočniku, 'pa bodo tudi drugi čitali mojo stvar.'"

Sključene postavke Tomšičevih kulturnikov so hitele po razvlečenem in z gozdom obraslem položaju ter delile po četah in bataljoni Tomšičeve glasilo. Mine in granate so padale kar naprej po skalnatem terenu. Dolgi rafali lahkih in težkih mitraljezov so sekali v zgodnjem pomladanskem jutru po zemlji in prihajajočih sovražnikih. "Mi smo še pravočasno izvršili svoje delo," je omenil Jože brigadnemu komisarju. "Ravno sedaj postavljajo fašisti pri tistem skedenju minomete."

"Ne bodo ga dolgo," mu je odgovoril komisar Krt. To je bilo v zgodnjem, komaj ozelenem pomladnem dopoldnevu leta 1943.

Po deževni noči se je naredil zelo lep dan. Velik naliiv je raztrgal gozdne poti. Po malih stranskih stezah je še vedno curkela voda ter se stekala v velike kotanje. Proti jutru je

streljanje ponehavalo ter se izgubljalo na nasprotni strani doline. Po zelo ozki in dolgi dolini so se belile male, lepe vasi, ki so bile videti po dežju, kot da bi jih bil obrazil z novo voleno krpo. Na koncu doline so se hitrih nog pomikale zadnje svabske zaščitnice. Nape patrulje so jih od strani nadlegovale s kratkimi rafali.

Iz gozda so prihajali prvi naši oddelki ter počasi in oprežno stopali med drevjem proti vasi, iz katere se je slišalo kričanje žensk in otrok. Obveščevalci so bili prvi v vasi. Tolažili so vasčane, katerim so Svabi pokradli živino. Za prvimi oddelki so prihajale v vasi s treh strani čete in bataljoni Tomšičeve in Sercejeve brigade. Nekaj bataljonov je ostalo v vasi, ostali so pa šli naprej v druge vasi, da preženejo in uničijo Svabe.

Borci so bili veseli sončnega dne, ker so bili vsi premoženi od nočne nevihte. Vasčani so prvič videli toliko borcev skupaj in zato je bila vsa vas pokonci. Mnogostevni otroci so se držali svojih mater, starci so sloveli na ograji ter kadili dolge pipe in strme zril na našo vojsko, dekleta pa so stala v gruč pred malo kmečko gostitnjo ter veselo ogledovale naše premožene, toda pogumne in postavne borce, ki so po deževni noči in borbi prišli v čedno, borem doležejo neznanu ravniško vas. Na gugaljočih vozovih, na nosilih in konjih so prišli v vas ranjenci, ki so jim takoj postregle vaske gospodinje in dekleta. Obveščevalci so odšli v dolene vasi, kuharji so začeli kuhati v velikih kotlih hrano za borce. Intendant si je zbiral hrano, ki jo so nanosili kmetje na vrto pod vaško kolarico. Radiotelegrafist je sprejemal in oddajal depeše. V veliki kmečki vasi so sestavljali radijska poročila za brigade in vasčane, ki so komaj čakali poročil iz domačih in tujih bojišč. Nekateri borci so čistili orožje, nekateri pa so ležali v senci ter čitali knjige, ki jim jih je nanosil vaški knjižničar.

V senci širokega oreha je četni komisar, znan pevec, vadal brigadni pevski zbor za večerni nastop. Mahal je z rokami, kot da bi hotel nekoga namlatiti. "Natančen je, zelo natančen!" so govorili borci. V mirnem času je vodil neki delavski pevski zbor. Pri večerni predstavi se je hotel postaviti.

"Vaščani morajo videti in vedeti, kakšen je naš pevski zbor," je govoril v odmoru. Na koncu vrta je brigadni kulturnik učil tri borce, bolničarko Ančko ter desetarko Jožeto recitacije.

"Tako vam rečem, da ne boste imele treme, ko boste pastopili!" jim je govoril kulturnik. "Posebno za tebe velja to, Janez, ker se ti rado zatakne, če vidiš mnogo ljudi."

Kraj vrta ob nizki ograji, pa je sedela mešana godba tamburice, kitar, harmonik, violine, bobna ter igrala partizanske koračnice. Vaščani so stali ob ograji ter poslušali.

"Zelo lepo ste se v gozdu naučili igrati," so jih hvalila vsa dekleta. Bataljonski intendant je sedel na klopi pred hišo ter pripovedoval kmetom in gospodinjam o borbah in dolgih utrudljivih marših.

"Oh, koliko ste morali prestatiti!" se je oglašala starejša ženska ter si obrisala solze. Ob gorenjem koncu vasi je mitraljezec Zvonko pripovedoval veliki gruč otrok vesele dogodke, kako je kosil Svabe. Pozno popoldne pa sta dva močna konja neala knjige ranjenim borem v veliko bolnico v hribih.

"Ej, to bodo veseli, ko bodo dobili knjige in cigarete," je dejal brigadni intendant.

Sonce je stalo še za moža visoko nad temozelenimi gozdi. Vsi vaščani so drli proti samotnemu velikemu kozolcu kraj vasi, ki je bil ob straneh vseh okrašen. Na koncu kozolca je bil postavljen oder, ki je bil čedno pregrnjen. Dva bataljona borcev je posedalo po klopih. Ob straneh so se dremali vaščani, nestrno pričakujoč prve partizanske prireditve v svoji vasi.

Skrumni zastor se je dvignil. Prvi je nastopil brigadni komisar, ki je govoril o naši borbi in zmagi nad Svabi ter o tem, kako je treba delati na osvobodjenem ozemlju. Za njim je imel kratek nagovor brigadni komendant o dolžnosti borcev in vaščanov do domovine. Nato je nastopil brigadni pevski zbor, ki je zapel partizanske in narodne pesmi. Borci in vaščani so govorilke navdušene posrjavljali.

Sledile so recitacije Kajuhovih in drugih pesmi.

"Janez je imel malo, treme."

"Ej, to je pa huja kot bi bili na položaju!" je dejal Janez.

Zatem so nastopili godci, ki so urezali razne partizanske koračnice, nato zopet pevci in recitacije. Ob zaključku je brigadni komisar povedal, pod kakšnimi okoliščinami se vzgajajo borec-pevci in kakšno je kulturno življenje v stalnih borbah in pokretih. Za zaključek so pevci zapeli še "Nabrušmo kose...", ki so jo peli borci obeh bataljonov, ki so bili pod kozolcem na predstavi. Mnogična pesem je odmevala močno v toplem letnem noč. Zene in dekleta so si od glajenja brisale oči.

"Kaj takega pa še ni bilo v naši vasi."

"Jutri bomo nastopili z igro," so govorili pevci.

Tam daleč za temozelenimi pohorskim gozdovi pa so zavmolko gneli topovi. Sredi vasi so še pozno v noč prepevali borci vesele pesmi.

Nepredvidna stavkovna taktika unijskih vodij dovela v težke poraze

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vsled takih stavk od unije čez mero obdavčeni, kar tudi ne ustvarja dobre morale.

Kes bi bilo bolje, ako se bi našel pot, po kateri bi delavci in delodajalci prišli skupaj in se s pomočjo pravičnih posredovalcev domenili, katere zahteve so upravičene in katere ne in ako se jim ugodí, kakšne bodo posledice na splošno. Samo v prid inflacije se stavljanje ne izplača, prvič ker je delavec v času stavke ob zaslužek, in drugič, ko se vrne nazaj na delo, mora za potrebitne plačevati sorazmerno več kot pa mu je bil zaslužek zvišan.

Ali Sovjetska unija res sili v vojno? Čemu in kdo to pripoveduje

(Konec s 1. strani.)

časnikar, nam tudi zato ne more biti nevarna, ker je še vedno silno zaostala dežela. Njen železniški sistem — glavno transportno sredstvo v Sovj. uniji, je staromodno. In proga med Leningradom in Moskvo ima samo en železniški tir (tik po osvoboditvi Leningrada je bilo v ameriškem tisku poročano, da grade med njim in Moskvo moderno dvotirno progo).

Čemu torej toliko varujevanja?

Vsled teh svojih ugotovitev, o katerih Pflaum smatra, da so resnična, Walter Cronkite vprašuje, le kako je nastalo toliko historije v Zed. državah? On meni, da s tem vladi v Moskvi le pomagamo, češ, Američani bodo izgubili glavo, se zapletli v oborožene pustolovščine v Evropi in zapasli svojo prosperiteto. In potem, no — potem, morada spet kak Roosevelt ali kar že. A ob enem polom za Zed. države.

Tudi to razlaganje nima trdnih tal.

Kajti "prosperiteto" imamo baš radi vojne historije, ker smo še vedno vojno navdahnjeni, dasi je že tri leta od tega, od kar se je tudi Japonska podala in svetovne vojne št. II. je bilo konec. Naša takozvana prosperiteta (ali inflacija) je še vedno zidana na pesku vojnih, ne pa mirnih nagibov.

Pflaum pravilno razlaga, dasi s svojega stališča, da je ameriška vlada vojno razpoloženje umetno ustvarila. Kongres, oziroma ogromna večina kongresa — ji je šel pri tem na roko v polni meri.

Vojna historija veda na mlin militaristom

Le s pomočjo vojne historije je bilo mogoče — prvič v zgo-

dovini Zed. držav — iversti obvezno vojaško službo tudi v "mirnem času". Le z vojno historijo je bilo mogoče ameriško ljudstvo — ali saj veliko večino — pridobiti za ameriško intervencijo na Grškem, kjer trošimo na milijone na mesec v prid ohranitve monarhije in ostale grške reakcije. Enako v obrambo reakcije v Turčiji in na Kitajskem.

Edino s pomočjo vojne historije je bil kongres odobrila štiri do pet milijard "posojila", o katerem je vedel, da ne bo nikdar vrnjeno. In ko je Anglija tisto darilo zapravila, smo ji dali novo darilo v obliki Marshallovega plana — letos v znesku blizu dve milijardi dolarjev.

Pod težo ista historije (boja proti komunizmu) financiramo in vzdržujemo klerikalizem v Italiji in pomagamo "srednim elementom" na enak način v Franciji.

Ameriški izolacionisti so bili močni tudi še po vojni. In ker so vsi proti "komunizmu", si je Wall Street to njihovo slabost, ali "strah", izbral za glavno sredstvo in tako so se tudi izolacionisti "ustrahili" bavbava iz Moskve in Trumanova doktrina je prodrla na celi črti.

Cez kako generacijo ali dve, ako se dežele prej druga drugo ne uničijo, pa bodo v Zed. državah zgodovino sedanjih dni lahko hladno presojali in svet bo uvidel, kako blazno so igrali imperialisti in mednarodni bankirji v škodo miru in v kvar vsemu človeštvu.

Kjerkoli in kadarkoli, spomnite se Proletarca in shirajte prispevke v njegov tiskovni sklad.

*Electricity
is one essential item
in the household budget
that hasn't gone up in price*

Je neverjetno, a vendar resnično.

Naši stroški—kurjava, plače in material—vse je naraslo v cenah skozi zadnji dve leti. Kurjava sama se je podražila 26%.

A četudi so ti stroški narasli, so bile tudi zahteve po električnem toku večje in pa moderniziranje naših naprav je pomagalo, da se je odpomoglo višanju cen.

Električni tok—eden najvažnejših pripomočkov v hišnem gospodinjstvu—se vam ni podražil. In ob enem vam nudi več in več udobja in ugodnosti v vsakem domu v Chicagu dan za dnevom.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska
knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

PROLETAREC

WHO CASTS YOUR VOTE?

We were intrigued the other day by a cartoon in our local morning newspaper. The picture showed a worker speaking up to a character called "Labor Boss." There was a voting booth in the background to which the worker was pointing as he said: "Look, Mister! When I'm in There, I'm My Own Boss!"

Is that true? Legally, yes. But as a matter of fact it isn't wholly true.

Something more than law is needed to make a voter his own boss. That something is understanding of social facts and a philosophy about life.

There are, alas, many workers who just don't know what their vote means. They don't associate it with freedom or with the amount of beefsteak their dollars will buy. They don't stop to question how their vote of 1948 will affect the lives of their children a few years hence.

An so they value their votes cheaply enough to permit it to be controlled by others. The others may be a labor union official who uses workers as a means of advancing his own financial and social position. That's what the cartoon meant to show.

But the votes of workers may also be "bossed" by employers, or by demagogues of the press.

The man who votes the way his grandfather voted merely because the old gentleman voted like that isn't bossing himself. He is being bossed by precedent and prejudice. The hand that marks his ballot is a hand from the grave.

We Socialists want workers to be free on election day. We want them to vote for themselves and as they see fit. That is why we continue to publish articles intended to educate workers about the kind of economy they live under—why they are always insecure; how the private ownership of the means of life makes non-owning workers the servants of an owning class; how a socialized economy would make it possible for them to enjoy the full fruits of their labor and end the compulsion for expansion and investment that leads to war.

When workers understand those things they can be their own bosses in the voting booth. But not until then.

Reading Labor Advocate.

Place for Improvement Even Under Our Flag

So much is said this days that is shoddy and bombastic that at least a modest cheer should be raised for an honest confession: all is not as right as possible under the American flag. The United States, fulfilling its Charter obligation to report on its dependent peoples to the Trusteeship Council of the United Nations, has admitted the vast majority of Puerto Ricans are undernourished, that there is a crisis in control of the high rate of tuberculosis in Alaska, and that numerous other serious defects exist in American dependencies. To report poor conditions is, unfortunately, a long way from remedying them, and at least in the case of Puerto Rico, which suffers from chronic overpopulation, the remedy is not easy. But if all the powers were as frank in their revelations, it would be easier to do more than is being done now to fulfill the obligation of trustees.—The Nation.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofes

IN THOSE DAYS when the "American Way of Life" included the enslavement of human beings, not all black people found slavery equally irksome. Some had better conditions than others, depending partly upon the whim of their owners, but mainly upon the degree of wealth and power of their owners.

Slaves of a rich plantation owner had some hope of a better life than a "white trash" master of one or two Negroes on a poor farm could possibly give. There were better cabins, more food and the hope of becoming mechanical "specialists," overseers or "house boys," in which latter capacity they were able to wear better clothes, associate with their masters or, more intimate terms and lord it over their less fortunate brethren who toiled in the sun.

In reading such books as "Gone With the Wind," one gathers that slavery was altogether tolerable for those who lived in the upper strata of the slave class. Nevertheless, the institution itself was incapable of conforming with a changing economy and, therefore, had to be abandoned. Because the people of that generation were incapable of scrapping an outworn economic and social institution by reason and intelligence, the job had to be done by violence and against the wishes of some of the slaves as well as of their owners.

THE RECENT INCREASE of 3 cents per hour for employees of the General Motors Corporation is what occasioned the above comments.

With living costs constantly rising, there can be no question of the justice of raising wages. But the sad fact is that such justice is available to only a section of the working class, while other workers must practice economies and eke out an existence with diminishing purchasing power.

It is nobody's fault that inequalities exist within the ranks of labor. I mention the condition merely as a fact that can scarcely be altered so long as some of the nation's workers are employed in monopolistic industries while others are subject to the competitive factors of individualistic "free enterprise."

What is important is that, while General Motors CAN raise wages

as living costs go up because they also CAN and DO pass the added wage bill along to the general public, smaller employers who must meet competition CAN'T do the same thing quite so easily. And so, of necessity, their workers are unable to expect the same advantages as are enjoyed by the modern prototypes of favored slaves on rich plantations.

THE BASIC EVILS of the present wage and profit economy and of the class society it breeds, like the evils of chattel slavery, are emphasized rather than lessened, by the inequalities that place working people on varying economic levels.

The advantages that one group gains, always are paid for by the working class as a whole. Anybody who has followed the rise of prices in fuel and automobiles, and who has noted the ability of monopolistic corporations to match wage advances with even higher profit-increases should know that workers as a class are worse off than they were before the post-war round of wage-rate boosting began.

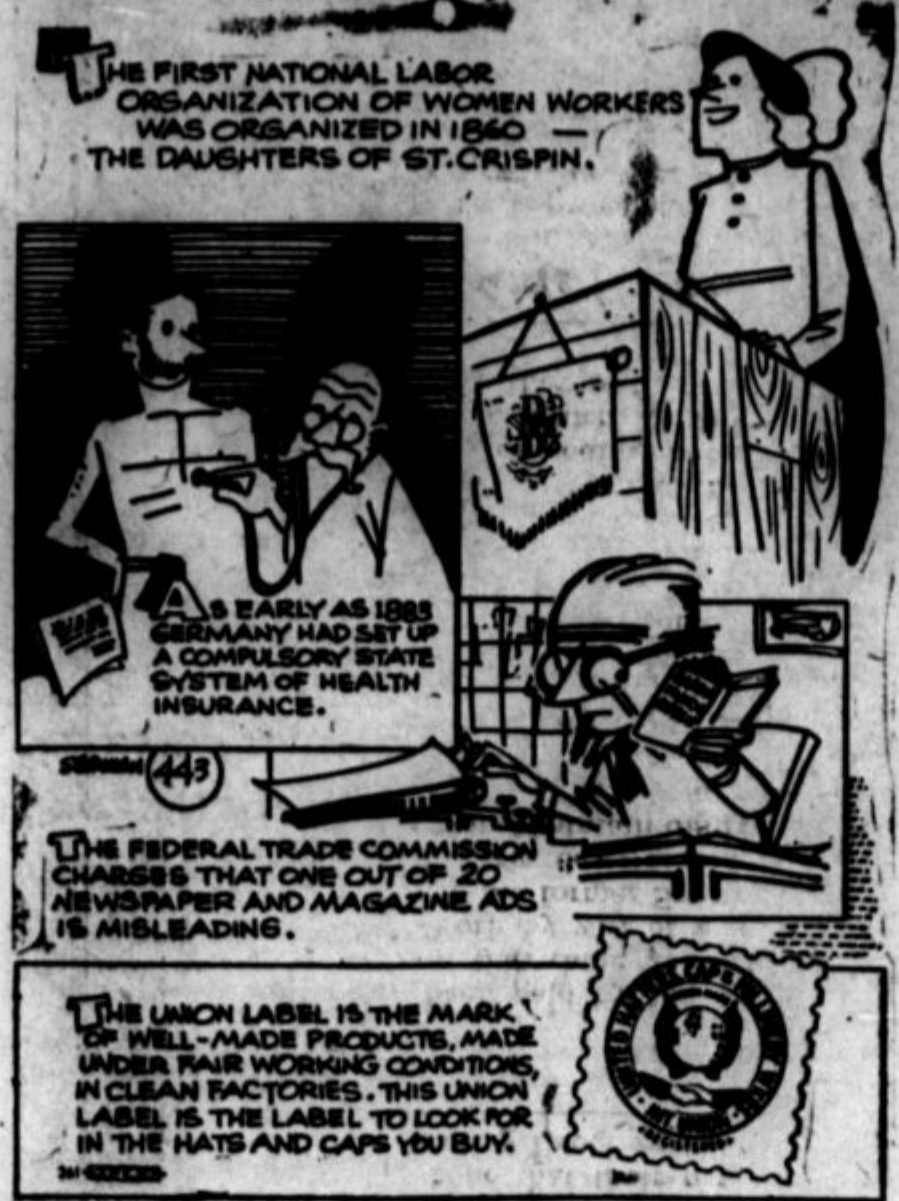
PERHAPS THOSE WORKERS who are most favored under the present economy don't give thought to the plight of labor as a whole. But if they do, then they need to understand that the only way that economic security and human justice can be achieved is by socializing the basic industries in the service of the people and planning their economic welfare, and not group advantages, as the objective.

No agency less inclusive than the Federal Government can plan an economy that will function for the good of all. Corporation leaders know that and use their influence to obtain laws that will regiment workers of private employers. Socialists know it too, and are urging workers to use their political power to inaugurate an economy that will function for use instead of for wages and profits.

Workers as a whole should accept the Socialist program, since it is the only way in which ALL workers possibly can have the full benefits of their nation's economic greatness.

Success in war, like charity in religion, covers a multitude of sins.—Napier.

THE MARCH OF LABOR

Price Control vs. Planned Economy

Now comes the Gallup Poll to tell us that the American people are yearning for a return of price controls.

Well, that's all right with us. We're suffering from profiteering, along with the rest of the American people, and we'd like to limit the ability of big business to skin us.

But what we can't understand is why people want controls in only one small part of their economy and insist upon voting for candidates of two parties, each of which declare their faith in "free" enterprise.

That just doesn't fit. If enterprise is to be "free" then it must be permitted to charge what it can get—as the elder J. P. Morgan once said, "al that the market will bear."

We don't agree with Mr. Morgan, and the people who are following in his footsteps. What we want is a completely controlled economy—an economy of the people by the people and for the people.

That, we submit, will be Industrial Democracy. It is the only way in which controls will really help anybody—all out controls.

We have seen the results of half measures and we don't like them. Black markets and shortages are what caused the people to elect a Republican congress as soon as Franklin D. Roosevelt passed to the great beyond. They were what caused Harry S. Truman, our present Democratic President, to issue his edict to end controls.

A law to limit prices won't produce anything. Such a law will not compel big business to operate, to make abundance available to the people. It's a half measure and it will get not more than half results.

When the people own the basic industries the people will produce plenty of the things they need and use them without paying tribute to anybody. They will then be truly free—free to labor and to consume the fruits of their toil.

How can workers trust politicians who talk about "free" enterprise out of the right side of their mouths and advocate "controls" with the left side? That doesn't make sense. Neither does it offer the people any hope that their problems will be solved his side of fascism.—Reading Labor Advocate.

Franco Spain -

Almost no attention has been paid by the American press to a story out of Franco Spain that came to the International Solidarity Committee in New York by way of a letter from Indalecio Prieto, Minister of War in the former Spanish Republican government. Fr. Prieto, now in Paris, describes an incident that took place recently in the Asturian Mountain district of Lavinia. Twenty-two miners, believed by the Civil Guard to be active Socialists and guerrillas, were rounded up and tortured for several days. Let Mr. Prieto finish the account: "Special detachments... took (the)... prisoners to a place called Rena Mayor... where there is a natural well called Pozo Fumeres. (There) they were assassinated. How? By being thrown into the well. The lucky ones died by the impact of their bodies against the walls; the least lucky, in an excess of suffering, maintained life for several days. Cries of agony came from the well which, when mingled with an insufferable odor, announced the tragedy. The executioners finished them off by exploding, between the dying and the dead, sticks of dynamite which ignited the gasoline they had poured over them. Thus, they were sure that none... would survive."—The Nation.

Supporting Sky High Prices

The government, says an eastern economist, is buying two million bushels of wheat a day to keep prices up. Corn and cotton will be next, and then potatoes. We, the taxpayers, put up the money for our government to buy grain and potatoes and hold them off the market, or destroy them, so that we will have to keep right on paying high prices. The same politicians who fastened that scheme on the working people with an iron-fisted federal law refused to raise minimum wages for working people, and robbed more than a million toilers of their social security rights.

Aids Humanity

EUGENE HIGGINS, once known as the wealthiest bachelor in New York, died the other day in England. He had more than \$40 million, most of which his father made out of the carpet business.

Higgins, about 90 years old, said in his will that his relatives were well cared for and so he left them only \$10,000 apiece, "as a token of affection."

He gave some more to his employees and set aside \$100,000 for a mausoleum.

Then he put \$40 million in a trust fund, the income to be used for the advancement of science at Columbia, Yale, Harvard and at Princeton universities.

In the Wind

(From The Nation)

George Herman "Babe" Ruth died at 8:01 p.m., Monday, August 16, 1948. At 9 a.m., Tuesday, Aug. 17, there were envelopes bearing the imprint of the Dubonnet Music Publishing Company, 1619 Broadway, New York 19, N.Y., on the desks of every editor of The Nation. The envelopes were all postmarked 11:14 p.m., the previous night—three hours and thirteen minutes after the Sultan of Swat had breathed his last.

Upon being opened, every communication turned out to consist of a double-page of sheet music. From the middle of the magenta-tinted cover of each, the face of somebody looking very much like a kewpie doll with Innenleben, and very little like Babe Ruth, stared out into space across an area sprinkled with five-pointed stars. The portrait was framed within the following titles and signatures: "Safe at Home — A Tribute to Our Beloved 'Babe Ruth.'" By Jack Rollins and Perry Alexander."

The refrain of this threnody is hereby reprinted for the sake of posterity: "Safe at home. Safe at home. Yes tonight the mighty Babe is safe at home. I can hear them cheering now, as he takes another bow. And the Master Umpire calls out 'SAFE AT HOME.'"

HERE IS A STORY from the Northwest, where recent floods, among other things, partially ruined four golf courses in Portland, Oregon. One course not swamped by the flood waters was that of Tualatin, Portland's Jewish country club. Its members immediately offered "refuge" golfers from other clubs the run of Tualatin and club privileges for any day in the week. The board of directors of Waverly, most exclusively of the city's clubs, likewise undamaged by the high water, also gave the run of their grounds to "refuge" golfers—gentle refugees, that is. But the Waverly officials specified that such sanctuary would be offered only on Mondays — the day the course is open to caddies.

Bare Facts and Figures

Figures compiled by the federal government agencies which collect facts and statistics, show what has happened to the working man's paycheck in the last eight years. For instance: a married man with two children may have received \$1.25 an hour in 1940. If he got the average wage increases since then, he received \$2 an hour in March, 1948. But, that's only half of the picture. After taxes and inflationary price gouges are taken out his 1948 wage rate, its actual purchasing power sinks to \$1.09. Actually, he has taken a wage cut.

"Phony Alibi"

DETROIT — Every time automobile makers marked up their price tags, they blamed "increased wages" for the hike. That alibi doesn't hold water, President Walter Reuther of the United Automobile Workers declared here recently.

He charged that price boosts announced by motor firms so far this year are equal to "four times the cost of the 1948 wage increases." He called their profits "scandalous" and added that "this profit-gouging amounts to a reckless gamble with the future of auto workers and the economic health of the country."

One More Big War and We'll All Be Veterans

Veterans used to be a small minority of the American people. Now, the Veterans' Administration reports, they number 18,777,000.

Of that total, 14,937,000 are veterans of the Second World War, and 3,840,000 are veterans of other "wars and the Regular Military Establishments."

Of all men in the United States over the age of 19, more than one of each three are "living veterans."

Meddling in Palestine

Count Folke Bernadotte's share of the responsibility for the deteriorating situation in Palestine is heavy. His continuing failure to distinguish between the acts of the Israelis—who have fought to defend and uphold the United Nations decision on partition—and the Arabs—whose every effort has been in defiance of the U.N.—should long since have disqualified him as mediator. Furthermore, analysis of his proposals for settlement indicate that nearly every one of them would have required a surrender by the Jews. It is no wonder that the Arabs have welcomed his "mediation." But in criticizing Bernadotte, one should not overlook the shameful discrepancy between the forward-looking promises made at the Democratic convention and the shabby performance of the Democratic standard bearer. The Philadelphia plank on Palestine included five major points: extension of a loan to Israel; sponsorship of that nation's admission to the U. N.; internationalization of Jerusalem; full recognition; and revision of the arms embargo. Months ago, the President indicated approval of Israel's request for a \$100,000,000 loan. To date, the Import-Export Bank—which is certainly subject to his influence—has not acted. Israel's admission to the U. N. will not be approved unless the United States gives the nod to four wavering delegations. There has been no such effort on our part, although today, one year in advance, our delegation is busy playing politics to win support for Cuba in the next Security Council elections. Internationalization of Jerusalem was indefinitely shelved by the Trusteeship Council on a motion supported by our representative. But there was no protest by us to the Arab Legion's bloody battle for the Holy City, or to the subsequent suave proposal by Bernadotte that it be handed over to Abdullah. The de jure recognition of Israel is yet to be announced. A stroke of one of Mr. Truman's many pens is all that is required. Finally, on the same day the lifting of the arms embargo was endorsed by the Democratic Platform Committee, our U. N. delegate advocated the reimposition of the world-wide arms embargo. This is a miserable and unconscionable record. Mr. Truman will stand before the nation and the world as a purveyor of cynical campaign oratory unless a speedy effort is made to fulfill his party's pledges.

The Nation.

Lemke Is Right About This

"The present old-age assistance law is not a home preserver, but a home wrecker. It is inhuman, cruel and brutal," says Congressman "Bill" Lemke, progressive North Dakota Republican.

"Old-age assistance" is not the part of the Social Security system under which employer and employees are taxed for a pension fund. It is the part in which Uncle Sam and each state share "50-50" in the cost of pensions for poor old folks who need help and would not get it any other way.

These "old-age assistance" pensions, Lemke pointed out, run as low as \$14 a month in some states. Yet, to get even that pittance, the old folks must "assign their homes to the state welfare board, and the Federal government demands one-half the money received from this source."

In other words, if a man and wife have managed to pay for a home by a lifetime of toil and thrifty scrimping, but have no income when they are too old to work, they must sign over their hard-earned home to the state and Uncle Sam, or get no help.

Moreover, Lemke explained, "they must prove they are paupers before they can get relief. Such humiliating and shameful red tap should be cut out."

If we can afford billions to assist the Old World, we should certainly be able to relieve our own impoverished "senior citizens."—Labor.

PEOPLE DO IT

By HENRY JONES

MAJ. GEN. HERSHEY says the draft is to enable America to "defend its very hearthstones in hand to hand fighting if need be. And that is not beyond the realm of possibility in this atomic age."

That's a vigorous line about the hearthstones. Caesar called his men to defend their hearthstones and their household goods. In 1776 we fought for hearthstones; even in 1861 we had some left. But now? What's the condition of our hearthstones?

In our house we have only a gas range and an oil heater, so I set forth to ask the neighbors how their hearthstones were.

"Hearthstones?" asked the man next door. "You mean our electric oven. Four more installments and it will be paid for. It still works."

"We just have a two-burner gas flat," said the young vet in the rooming house up the street. "But we can't have babies here so we'll have to find someplace else to live. The wife has one of those combination gas and garbage burner outfits in mind."

"Will you fight hand to hand to defend your gasplate?" I asked him. He looked at me as though he thought I must have a screw loose and told me the plate didn't belong to him, it was the landlord's.

I had to do a lot of hunting to dig up a hearthstone. "Sure we have a hearthstone out where I work," said a maid who was visiting her sister down the street. "And it's a nuisance. Once in a while when they have company in the fall, they light a fire in it, and then I have to clean it up, for this misss likes it all shiney to keep flowers in most of the time."

I ran into a fellow who draws billboards to advertise beer and stuff, and gave him my problem. "It's a dramatic idea, this thought of America defending its hearthstones," he said. "I'd like to do a big patriotic poster on it, the hand to hand fighting with the hideous enemy and all... But it would be hard to make it look plausible if we showed them fighting over a two-burner gas plate... Still, if we showed a nice big juicy steak sizzling on the pan, it might click. But even then folks might think it was a cartoon instead of a patriotic poster." So maybe we need some issue more modern than the hearthstone.

THE HEARTHSTONES may vanish, but the families go on. Japan has the highest birth rate since 1926 and the highest marriage rate on record. The Norwegians don't want to vanish either and the Oslo city council is offering interest-free loans to young couples who will set up housekeeping there, preferably students and apprentices. —Wonder if the moon is down.

32,000,000 open their books and start studying after Labor Day. Of them 22,797,000 are in grammar schools, 6,270,000 in high schools, and 2,500,000 in colleges. The vets, who made up 48% of college enrollment last year, and 53% the year before, are down to 45%.

(From Industrial Worker.)

New Autos are Held By Used Car Dealers

In New York State Alone, at Least 30,000 Await 'Exorbitant' Prices

NEW YORK, N.Y. — One reason for the automobile shortage is pointed out by C. D. Henderson, vice president of the New York State Automobile Dealers' Ass'n.

At least 30,000 new and almost new cars, he said, are standing in the state's "used car" lots, whose proprietors are holding them for "exorbitant" prices. If the situation is the same in other states, the number of such "idle" cars must run into big figures.

Beware, so long as you live, of judging men by their outward appearance.—La Fontaine.